

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA LĖŠŲ IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS UŽDARYMUI NAUDOJIMAS

2009 m. lapkričio 20 d. Nr. VA-P-20-14-20
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotojo Mindaugo Milčiūno
Pavedimus: 2008-12-01 Nr. P-20-14, 2009-06-30 Nr. P-20-14-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Rita Buidovienė (grupės vadovė)
Liudvikas Smilgevičius
Laurynas Bilkis
Jolanta Dvinelytė

Auditas pradėtas 2009-05-04
Auditas baigtas 2009-11-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	6
Audito apimtis ir procesas	7
Audito rezultatai	9
1. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo projektų finansavimo šaltiniai	9
2. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo teisinis reglamentavimas	11
3. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo proceso valdymas	13
4. IAE eksploatavimo nutraukimo projektams įgyvendinti sudarytos sutartys ir vykdomi mokėjimai	17
5. IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimas	19
5.1. Projekto B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ įgyvendinimas	21
5.1.1. Projekto B1 išankstinių apmokėjimų analizė	23
5.2. Projekto B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“ įgyvendinimas	24
5.2.1. Projekto B2/3/4 išankstinių apmokėjimų analizė	26
5.3. Projektų skaičiuojamųjų kainų santykis su pasikeitusiomis projektų kainomis	28
6. Techninių projektų derinimo proceso analizė	30
6.1. Rangovo parengtiems techniniams projektams teikiamos pastabos, kurias vėl reikia derinti	30
6.2. Ilgai trunkančio projektų derinimo proceso įtaka projekto kainai	31
6.3. Ilgai trunkantis projektų derinimas su Lietuvos valstybės institucijomis	33
7. Papildomos išlaidos, susijusios su IAE uždarymu	35
Išvados ir rekomendacijos	37
PriedaI	41
Plano sudarymo paaiškinimas:	54
Plano sudarymo paaiškinimas:	55

SANTRAUKA

Pagal Stojimo į Europos Sąjungą (ES) sutartį, Lietuva turi vykdyti duotus įsipareigojimus, todėl buvo priimtas sprendimas nutraukti Ignalinos AE eksploatavimą: I blokas sustabdytas 2004 m. gruodžio 31 d., o II blokas bus eksploatuojamas iki 2009 m. pabaigos. Pagal Branduolinės energijos įstatymo reikalavimus, tam, kad būtų pradėtas atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimas, turi būti priimtas specialus įstatymas. Ignalinos AE II bloką Vyriausybė įsipareigojo sustabdyti iki 2009 m. pabaigos, tačiau įstatymas dėl šio bloko eksploataavimo nutraukimo dar nepriimtas.

Lietuvos stojimo į ES sutarties protokolo Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“ 6 str. nurodyta, kad turi būti dedamos visos pastangos tęsti bendro finansavimo praktiką, teikiant paramą Lietuvai, kol ji nutrauks Ignalinos AE eksploatavimą, pritraukti bendrą finansavimą iš kitų šaltinių.

Lėšos elektrinės sustabdymui valstybės įmonės Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo fonde (ENF) pradėtos kaupti nuo 1995 m., tačiau, nusprendus sustabdyti elektrinę pirma laiko, papildomų lėšų skiria Europos Sąjunga (ES) ir šalys donorės. Šią paramą ES teikia per Tarptautinį Ignalinos eksploataavimo nutraukimo rėmimo fondą (TIENRF), administruojamą Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB), ir Ignalinos programos dalį, administruojamą Lietuvos institucijų. Kadangi 2000–2008 m. didžiąją elektrinės uždarymui skirtų lėšų dalį (608,9 mln. eurų, arba 80 proc.) sudarė TIENRF lėšos, audito metu pagrindinį dėmesį skyrėme iš šio fondo finansuojamų projektų vykdymui.

Audito tikslas – nustatyti, ar tinkamai organizuojamas Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo valdymas, kaip naudojamos šiam procesui skirtos Tarptautinio Ignalinos eksploataavimo nutraukimo rėmimo fondo (TIENRF) lėšos ir koks numatytų tikslų pasiekimo lygis.

Būtina sąlyga valstybei laiku vykdyti prisiimtus įsipareigojimus ir įgyvendinti uždarymo projektus yra efektyvi visų finansavimo šaltinių lėšų administravimo ir kontrolės sistema. Audito metu nustatyta, kad nesukurta bendra Ignalinos atominės elektrinės uždarymo proceso kontrolės ir atskaitomybės sistema, kuri leistų efektyviau valdyti procesą ir kontroliuoti projektų įgyvendinimo eigą.

Lietuvos ir ERPB bendroji sutartis „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploataavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ buvo pasirašyta 2001 m., kai Lietuva dar nebuvo ES valstybe nare ir neturėjo pakankamai patirties administruoti skiriamą tarptautinę finansinę paramą. Pasikeitus Lietuvos statusui, Bendrosios sutarties sąlygos nebuvo keičiamos, nors LR Vyriausybė 2005 m. įpareigojo Ūkio ministeriją parengti ES paramos, skiriamos per TIENRF, administravimo perėmimo iš ERPB tvarkaraštį ir pateikti pasiūlymus dėl reikiamų veiksmų. Pagrindinis TIENRF valdymo

organas – Donorų asamblėja 2008 m. TIENRF veiklą Lietuvoje pratęsė iki 2016 m. (fondo veiklos trukmė Lietuvoje buvo numatyta iki 2010 m. pabaigos). Lietuva, kaip paramos gavėja, Donorų asamblėjoje dalyvavo stebėtojo teisėmis ir tik nuo 2007 m. birželio 29 d. tapo asamblėjos nare (turi vieną iš 17 balsų).

Pagal Lietuvos Respublikos ir ERPB sudarytą Bendrąją sutartį bankas veikia TIENRF vardu kaip fondo lėšų administratorius ir neprisima atsakomybės už tinkamą lėšų panaudojimą, o Lietuvos Respublikos institucijoms tenka atsakomybė dėl projektų įgyvendinimo, tačiau jos neadministruoja šių projektų įgyvendinimui skirtų lėšų. Pagal Bendrosios sutarties 5 str. nuostatas, Lietuva ir ERPB turėjo įsteigti Jungtinį komitetą, kurio tikslas – keisti informacija apie šios sutarties įgyvendinimą ir aptarti įgyvendinant projektus padarytą pažangą, kliūtis ir problemas. Iki šiol Jungtinis komitetas neįsteigtas. Neįsteigus Jungtinio komiteto, sumažėjo LR Vyriausybės galimybės daryti įtaką Ignalinos uždarymo proceso organizavimui ir kontroliuoti šiam tikslui skiriamų finansinių išteklių panaudojimą.

Bendrosios sutarties sąlygose nenumatytas informacijos apie projektų vykdymo eigą ir lėšų naudojimą pateikimo būdas Lietuvos valstybės institucijai (Energetikos ministerijai, anksčiau - Ūkio), atsakingai už Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo proceso koordinavimą ir sėkmingą uždarymo projektų įgyvendinimą.

Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo procesą organizuoja, valdo ir įgyvendina 2000 m. įsteigta Eksploatacijos nutraukimo tarnyba (ENT), kuri neturi juridinio asmens statuso ir yra tiesiogiai pavaldi VĮ IAE generaliniam direktoriui. Įmonės struktūrinis padalinys – ENT nustato elektrinės eksploataavimo nutraukimo politiką ir jos įgyvendinimo būdus, organizuoja nutraukimo procesą, jį valdo ir įgyvendina, tačiau nei įmonės įstatuose, nei įmonės generalinio direktoriaus nuostatuose atsakomybė už šio proceso vykdymą nenumatyta.

Projektams, finansuojamiems TIENRF lėšomis, įgyvendinti numatyta 1698,02 mln. Lt, pasirašyta sutarčių už 1693,17 mln. Lt, panaudota 871,94 mln. Lt, arba tik 51 proc. numatytų lėšų. 2009 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje iš TIENRF skirtų lėšų (2000–2006 m. finansavimas) buvo finansuota 16 projektų, iš jų: 7 laikomi užbaigtais, o 9 įgyvendinami (du projektus vykdo AB „Lietuvos elektrinė“). Iš minėtų 9 projektų – 7 įgyvendina Ignalinos AE ir šių projektų įgyvendinimas vėluoja.

Vėlavimas įgyvendinant didžiausios apimties ir svarbiausius projektus B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ ir B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“, kuriems numatytos lėšos sudaro 53 proc. visiems projektams įgyvendinti numatytų lėšų, turi didelę įtaką bendram projektų įgyvendinimui. Lyginant planuotą projektų įgyvendinimo eigą pagal GENP su faktine, projekto B1 įgyvendinimas vėluoja 31 mėn. (2,5 m.), B2 – 36 mėn. (3 m.) ir B3/4 – 22 mėn. (1,8 m.).

Per 2002–2009 m. pirmąjį pusmetį projekto B1 kaina išaugo nuo 80,5 mln. eurų skaičiuojamosios iki 171,6 mln. eurų faktinės sutarties kainos, o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, kaina išaugo iki 193,5 mln. eurų; projekto B2/3/4 kaina išaugo nuo 72,4 mln. eurų skaičiuojamosios iki 120,1 mln. eurų faktinės sutarties kainos, o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, kaina išaugo iki 122,5 mln. eurų. Nuolat augančios projektų kainos rodo abejotiną šių kainų pagrindimą ir neužtikrina ekonomiško ir rezultatyvaus IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo.

Vėluojant projektų įgyvendinimui, didėja eksploatavimo nutraukimo ir atominės elektrinės išlaikymo sąnaudos, o tai gali didinti IAE uždarymo finansavimo poreikį iš ES ir valstybės biudžeto lėšų tiek 2007–2013 metų, tiek vėlesniais laikotarpiais. Tolesnis galimas Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelis kol kas neparengtas. Audito ataskaitoje Energetikos ministerijai pateikta rekomendacija parengti tokį modelį.

Ilgai trunkantis rangovo parengtų techninių projektų ir preliminarinių saugos analizės ataskaitų derinimas su Ignalinos AE, pateiktų pastabų skaičius rodo, kad šie dokumentai parengti nepakankamai kokybiškai. Kai kurios valstybės institucijos derinimo procedūras atliko nesilaikydamos derinimo terminų, o su Visagino miesto savivaldybe techniniai statybos projektai buvo suderinti po 1,5 metų. Siekiant supaprastinti techninių projektų ekspertizės ir derinimo procedūras, Vyriausybė turi paspartinti Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto derinimą ir šio projekto teikimą LR Seimui, o Seimui priėmus minėto įstatymo projektą, inicijuoti nutarimo „Dėl branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projekto derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus.

Vykdam Bendrosios sutarties nuostatas, LR Vyriausybei pasiūlyta siekti, kad būtų įsteigtas Jungtinis komitetas. Taip pat Vyriausybei siūlome suteikti įgaliojimus nepriklausomam subjektui, kuris vykdytų IAE įgyvendinamų projektų stebėseną ir valdymą bei užtikrintų atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo kontrolę ir kuris tiesiogiai už šią veiklą atsiskaitytų Lietuvos valstybės institucijoms.

Atsižvelgiant į tai, kad Bendroji sutartis reglamentavo Lietuvos ir ERPB santykius iki Lietuvos įstojimo į ES, Energetikos ministerijai pasiūlyta inicijuoti konsultacijas su EK dėl tolimesnio Bendrosios sutarties galiojimo ar sąlygų keitimo. Derantis su EK, Energetikos ministerija turi siekti, kad finansinė parama Lietuvai būtų teikiama iki visiško Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo ir kad Lietuva galėtų aktyviau dalyvauti projektų įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo procese.

IŽANGA

Ignalinos AE (IAE) buvo statoma ne tiek Lietuvos energijos poreikiams tenkinti, kiek teikti energiją buvusios Tarybų Sąjungos vientisai Šiaurės Vakarų sistemai. Pirmasis reaktorius pradėtas eksploatuoti 1983 m. gruodžio pabaigoje, antrasis – 1987 m. rugpjūčio mėnesį. Projektinė reaktorių eksploatavimo pabaiga – 2013 m. ir 2017 m. (atitinkamai). Abu reaktoriai yra RBMK-1500 tipo, neturi apsauginio gaubto, sulaikančio avarijos metu galinčias išsiskirti radioaktyvias medžiagas. IAE buvo modernizuota: įdiegta daug šiuolaikinių apsaugos sistemų, jos pritaikytos tarptautiniams branduolinės saugos standartams, tačiau dalis Vakarų valstybių politikų ir techninių ekspertų laikėsi nuostatos, kad RBMK tipo reaktorių eksploatavimo rizika negali būti sumažinta tiek, kad jie būtų pakankamai saugūs eksploatuoti ilgą laiką.

Pagal Stojimo į Europos Sąjungą sutartį, Lietuva turi vykdyti duotus įsipareigojimus, todėl buvo priimtas sprendimas nutraukti IAE eksploatavimą: I blokas sustabdytas 2004 m. gruodžio 31 d., o II blokas bus eksploatuojamas iki 2009 m. pabaigos.

Viena iš svarbiausių prielaidų sėkmingai įgyvendinti Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus dėl IAE uždarymo – tinkamai organizuoti valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo valdymą ir efektyviai naudoti visas šiam procesui numatytas finansines priemones. IAE uždarymo procesą iki 2009 m. koordinavo Ūkio ministerija, dabar šią funkciją vykdo Energetikos ministerija¹.

IAE uždarymas vienaip ar kitaip neigiamai paveiks visų Lietuvos ūkio subjektų ir gyventojų veiklą ir interesus, todėl labai svarbu laiku ir kompleksiškai numatyti ir vykdyti visas reikalingas priemones ne tik IAE uždarymui, bet ir mažinti uždarymo pasekmių poveikį šalies ūkiui ir gyventojams. Tai, kaip efektyviai bus naudojamos eksploatavimo nutraukimo lėšos, turi ir ateityje turės tiesioginę įtaką tam, kiek reikės lėšų iš valstybės biudžeto, t. y. veiksmingai valdant iš kitų šaltinių (ES) gaunamus pinigus, būtų galima užtikrinti, kad bus sutaupyta gerokai daugiau valstybės biudžeto lėšų.

Atsižvelgdama į IAE uždarymo proceso svarbą šalies ūkiui, Valstybės kontrolė 2009 m. valstybinio audito programoje numatė atlikti veiklos auditą „Lėšų IAE uždarymui naudojimas“.

¹ Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos įsteigimo įstatymas, 2009-01-12 Nr. XI-128.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas – lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui naudojimas.

Audito subjektas – Ūkio ministerija, Energetikos ministerija, VĮ Ignalinos atominė elektrinė.

Audito tikslas – nustatyti, ar tinkamai organizuojamas Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo valdymas, kaip naudojamos šiam procesui skirtos Tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo (TIENRF) lėšos ir koks numatytų tikslų pasiekimo lygis.

Vertinimo kriterijai:

- Projektams įgyvendinti numatyto laikotarpio ir faktiškai sugaišto laiko santykis.
- Projektams numatytų ir faktiškai panaudotų lėšų santykis.
- Pasikeitusios projekto vertės (po konkurso) santykis su skaičiuojamąja projekto verte.
- Atsiradusių papildomų išlaidų kitimas dėl laiku neįgyvendintų projektų.

Audito procesas

Atlikdami pagrindinį auditą, nagrinėjome visus vėluojančius projektus, finansuojamus iš 2000–2006 m. TIENRF lėšų, ir jų vėlavimo priežastis. Pagrindinį dėmesį skyrėme didžiausios apimties projektams: B1 projektui, kurio pradinė vertė – 592,630 mln. Lt, ir B2/3/4 projektui, kurio pradinė vertė – 414,560 mln. Lt, nes šie projektai turi didelę įtaką tam, kad IAE galutinis uždarymas būtų sklandus, be to, atsižvelgta į projektų sudėtingumą.

Rinkome 2004–2009 m. birželio mėn. laikotarpio duomenis ir informaciją apie gautas TIENRF lėšas ir jų panaudojimą. Audito įrodymai gauti nagrinėjant rašytinius dokumentus, kalbant su Ignalinos AE vadovybe, Ignalinos AE Eksploatavimo nutraukimo tarnybos, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (VATESI), Energetikos ministerijos, Aplinkos ministerijos specialistais, susirašinėjant su jais elektroniniu paštu.

Audito įrodymai buvo renkami ir apibendrinami taikant skaičiavimo, tikrinimo ir analitines procedūras. Atliekant auditą laikytasi prielaidos, kad auditoriams pateikti duomenys yra teisingi, dokumentai išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

Audito metu naudojotės viešosios įstaigos „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ 2006 m. lapkričio 30 d. studija „ES Ignalinos programos administravimo galimybės“ ir Viešosios politikos ir vadybos instituto 2008 m. gruodžio 3 d. studija „VĮ IAE eksploatavimo nutraukimo finansavimo po VĮ IAE galutinio eksploatavimo užbaigimo (po 2010 m.) išlaidų modelio sukūrimas“. Abi studijas užsakė Ūkio ministerija.

Audito metu mūsų galimybė gauti informaciją buvo apribota, nes pagal Lietuvos Respublikos ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB) Bendrosios sutarties² nuostatas Valstybės kontrolė neturi galimybės gauti dokumentų ir informacijos apie projektų vykdymą ir lėšų naudojimą tiesiogiai iš ERPB, todėl audito įrodymams ir audito išvadoms pagrįsti naudojomės IAE Eksploatacijos nutraukimo tarnybos pateiktais dokumentais ir informacija.

Ataskaitoje vartosime dviejų valiutų pavadinimus, nes ERPB administruojamos lėšos apskaitomos eurai, o Lietuvos institucijų administruojamos – litais.

Projektą B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ įgyvendina rangovas „Nukem-GNS“ (konsorciumas), o projektą B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“ – rangovas „Nukem“, todėl ataskaitoje naudosime bendrą rangovo pavadinimą „Nukem“.

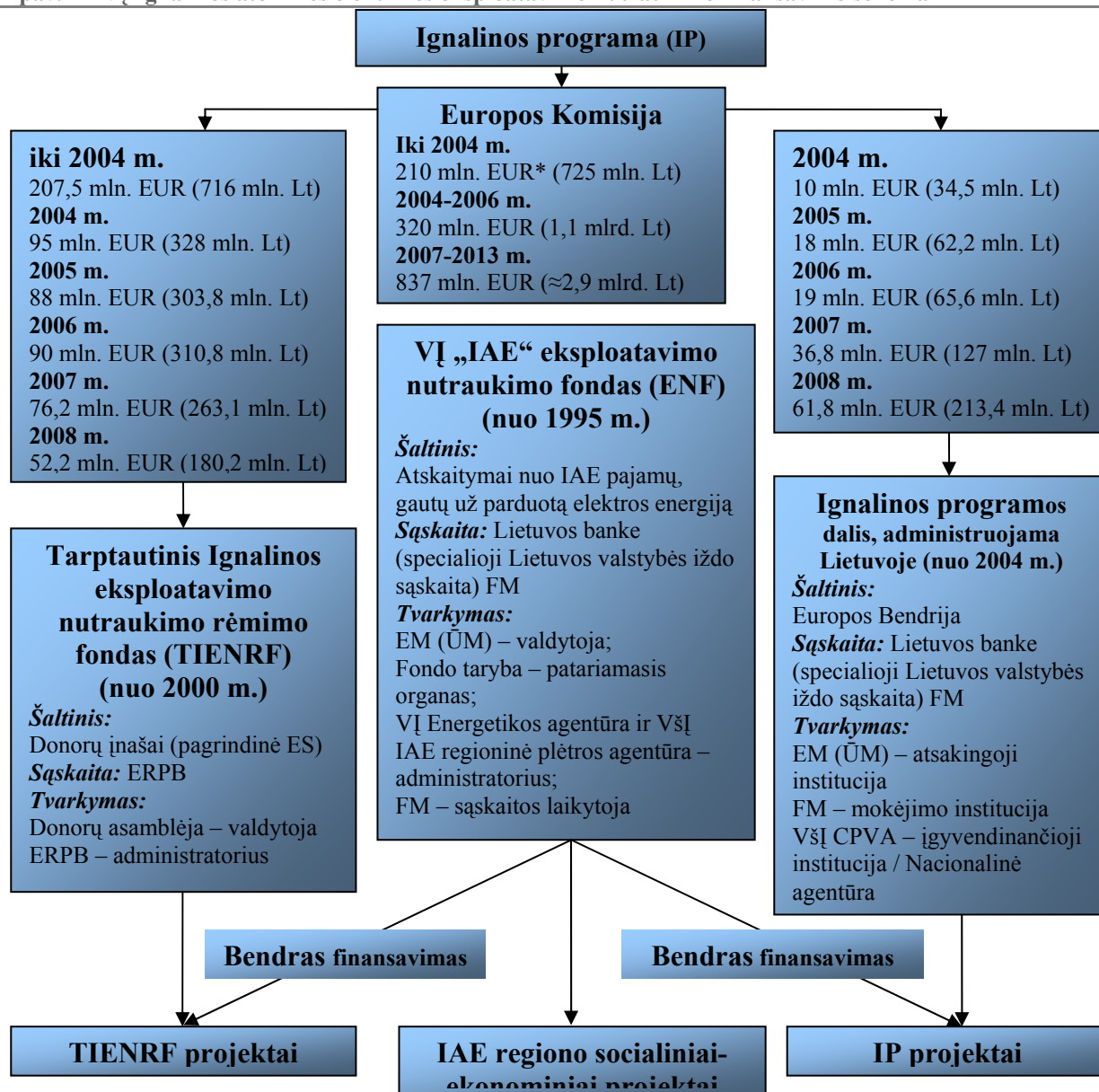
² Lietuvos Respublikos ir ERPB 2001-04-05 bendroji sutartis dėl Tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje.

AUDITO REZULTATAI

1. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo projektų finansavimo šaltiniai

Lėšos Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimui pradėtos kaupti 1995 m., tačiau, nusprendus sustabdyti elektrinę pirma laiko, papildomų lėšų skiria ES ir šalys donorės. Šią paramą ES teikia per Tarptautinį Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondą (TIENRF), administruojamą Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB), ir Ignalinos programos dalį, administruojamą Lietuvos institucijų. IAE eksploatavimo nutraukimui 2000–2008 m. laikotarpiu ES jau skyrė 757 mln. eurų.

1 pav. VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo finansavimo schema

Šaltinis – Energetikos ministerija

*207,5 mln. EUR skirta į fondą ir 2,5 mln. EUR – tiesioginė parama VATESI

Dar prieš įstojant Lietuvai į ES, 2000–2003 m. laikotarpiu Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo veikai vykdyti buvo suteikta 210 mln. eurų ES parama. Lietuvai 2004 m. tapus ES nare, papildomą paramą EK teikė iš specialaus finansavimo šaltinio – Ignalinos programos (IP) (1 pav.). Šis svarbus ES finansavimo šaltinis buvo įsteigtas remiantis Lietuvos stojimo į ES akto Protokolu Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“.

Iš ES biudžeto Ignalinos programai skiriamos lėšos administruojamos dviem būdais:

1. Per Ignalinos programos dalį,³ tiesiogiai administruojamą Lietuvos institucijų: Energetikos ministerijos (anksčiau - Ūkio), Finansų ministerijos, Centrinės projektų valdymo agentūros (CPVA) (finansuojami institucinių gebėjimų stiprinimo, energijos efektyvumo didinimo, saugaus I bloko išlaikymo projektai); EK 2007-11-21 sprendime dėl finansavimo pažymėjo, kad CPVA atitinka EB Finansinio Reglamento 56 str. išdėstytus kriterijus ir paskyrė šią instituciją Ignalinos programos nacionaline agentūra. 2007 m. gruodžio 21 d. EK ir CPVA pasirašė Veiklos susitarimą dėl 2007–2013 m. Ignalinos programos įgyvendinimo.

Lėšoms administruoti šiuo būdu sukurta Specialioji Ignalinos programos administravimo Lietuvoje biudžeto programa, kurios vienas pagrindinių uždavinių – išlaikyti nebeveikiantį ir pajamų neduodantį I bloką, nesudarant kliūčių saugiam II bloko eksploatavimui.

2. Per įnašus į TIENRF, administruojamą ERPB pagal šio fondo taisykles ir banko pirkimo procedūras⁴, todėl konkursuose gali dalyvauti tik šalys donorės ir valstybės, kuriose ERPB vykdo savo veiklą (finansuojami techniškai sudėtingi specializuoti branduoliniai projektai). Fondo lėšos į Lietuvos valstybės išdo sąskaitą nepervedamos.

Elektrinės I bloko eksploatavimo nutraukimo ir II bloko parengiamieji eksploatavimo nutraukimo projektai, finansuojami TIENRF lėšomis, yra vykdomi pagal VI Ignalinos atominės elektrinės pirmojo ir antrojo blokų eksploatavimo nutraukimo programą.

Kaip matyti 1 pav., EK, vykdydama savo įsipareigojimus, lėšas Ignalinos programai skyrė 2004–2006 ir 2007–2013 metams. 2004–2006 m. laikotarpiu pagal Ignalinos programą skyrė 320 mln. eurų, iš jų: 273 mln. eurų, arba 85 proc., paramos skirta į TIENRF, administruojamą ERPB, ir 47 mln. eurų, arba 15 proc., visos sumos skirta tiesiogiai administruoti Lietuvoje per CPVA, Energetikos ministeriją (Ūkio ministeriją) ir Finansų ministeriją.

ES 2007–2013 m. laikotarpiu planuoja skirti Ignalinos programai 837 mln. eurų (2,9 mlrd. Lt), iš jų: 2007 m. skirta 113 mln. eurų (390,2 mln. Lt), 2008 m. – 114 mln. eurų (393,6 mln. Lt), 2009 m. – 118,5 mln. eurų (409,1 mln. Lt).

³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-09-07 nutarimu Nr. 980 „Dėl 2004–2006 metų Ignalinos programos administravimo Lietuvoje“ (2007-01-15 nutarimo Nr. 35 nauja redakcija).

⁴ Lietuvos Respublikos ir ERPB 2001-04-05 bendroji sutartis dėl Tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje.

Kaip parodyta 1 pav., Ignalinos programos projektai, vykdomi TIENRF lėšomis, bendrai finansuojami (iki 10 proc.) naudojant VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo fonde (ENF) sukauptas lėšas. Šio fondo lėšas sudaro: Ignalinos AE atskaitymai nuo pajamų, gautų už parduotą elektros energiją, lėšos, gautos pardavus uždarymo metu realizuojamą turtą, fondo lėšų palūkanos ir pajamos už lėšas, panaudotas valstybės vertybiniais popieriais (obligacijoms) įsigyti, užsienio šalių, tarptautinių organizacijų ir LR juridinių bei fizinių asmenų savanoriški tiksliniai įnašai, kitos lėšos. ENF lėšų likutis, 2008 m. sausio 1 d. duomenimis, buvo 218,0 mln. Lt, 2009 m. sausio 1 d. – 227,3 mln. Lt. IAE eksploatavimo nutraukimo techniniams projektams bendrai finansuoti 2004–2006 m. buvo panaudota apie 70 mln. Lt ENF lėšų.

Įvertinus tai, kad VĮ IAE eksploatavimo nutraukimo fondo pajamos, sustabdžius II bloko darbą, gerokai mažės, o jo lėšos sudaro tik neįžymią eksploatavimo nutraukimo techninių projektų finansavimo dalį, pagrindinio audito metu šio fondo lėšų panaudojimo neauditavome. Be to, Valstybės kontrolė 2005 m. atliko šio fondo lėšų naudojimo 2000–2004 m. laikotarpiu valstybinį auditą⁵.

Ignalinos programos lėšos, kurias administruoja CPVA, taip pat sudaro nedidelę ES skiriamų lėšų dalį (145,6 mln. eurų, arba 19,2 proc.). Be to, 2008 m. lapkričio mėn. 2007–2013 m. Ignalinos programos vykdymą kai kuriais administravimo klausimais auditavo Europos Audito Rūmų auditoriai.

Kadangi 2000–2008 m. didžiąją elektrinės uždarymui skirtų lėšų dalį (608,9 mln. eurų, arba 80 proc.) sudarė TIENRF lėšos, audito metu pagrindinį dėmesį skyrėme iš šio fondo finansuojamų projektų vykdymui.

Ignalinos AE uždarymo procesas finansuojamas iš ES ir Lietuvos valstybės lėšų, kurias administruoja ir tarptautinės, ir nacionalinės institucijos pagal skirtingas procedūras, todėl būtina sąlyga valstybei laiku vykdyti prisiimtus įsipareigojimus ir įgyvendinti uždarymo projektus yra efektyvi visų finansavimo šaltinių lėšų administravimo ir kontrolės sistema.

2. Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo teisinis reglamentavimas

Vienas pagrindinių Lietuvos narystės ES derybų klausimų – Ignalinos AE uždarymas. Lietuvos stojimo į ES sutarties protokolo Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“ 1 str. nurodoma, kad, pripažindama ES pasirengimą skirti atitinkamą papildomą Bendrijos paramą Lietuvos pastangoms nutraukti Ignalinos AE eksploatavimą ir pabrėždama šią solidarumo išraišką, Lietuva įsipareigoja galutinai sustabdyti Ignalinos AE pirmąjį bloką iki 2005 m., antrąjį – iki

⁵ Valstybės kontrolės 2005 m. liepos 19 d. valstybinio audito ataskaita Nr. 2020-9-88 „Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo fondo lėšų naudojimas“.

2009 m. gruodžio 31 d. ir nutraukti šių blokų eksploatavimą. Šio protokolo 6 str. nurodyta, kad turi būti dedamos visos pastangos tęsti bendro finansavimo praktiką, teikiant paramą Lietuvai, kol ji nutrauks IAE eksploatavimą, pritraukti bendrą finansavimą iš kitų šaltinių.

Branduolinės energetikos objekto (BEO) eksploatavimo nutraukimą reglamentuoja Branduolinės energijos įstatymas⁶, kuris nustato, kad objekto eksploatavimo nutraukimas yra teisinių, organizacinių ir techninių priemonių įgyvendinimas, siekiant sutvarkyti BEO, kai nusprendžiama, kad jis niekada nebebus naudojamas pagal savo pagrindinę paskirtį.

Pagal Branduolinės energijos įstatymo 6 ir 37 str., tam, kad būtų pradėtas atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimas, turi būti priimtas specialus įstatymas. Šiuo metu galioja tik Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko eksploatavimo nutraukimo įstatymas. Antrąjį Ignalinos AE bloką įsipareigota sustabdyti iki 2009 m. pabaigos, bet įstatymas dėl šio bloko eksploatavimo nutraukimo nepriimtas.

Audito metu, 2009 m. lapkričio 4 d. Vyriausybė pritarė VĮ Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo įstatymo projektui ir pateikė jį LR Seimui. Įsigaliojus šiam įstatymui, netektų galios VĮ Ignalinos atominės elektrinės pirmojo bloko eksploatavimo nutraukimo įstatymas. Be to, 2009 m. lapkričio 4 d. Vyriausybė pavedė⁷ Energetikos ministerijai užtikrinti, kad valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės antrasis blokas būtų sustabdytas iki 2009 m. gruodžio 31 d.

Nusprendus nutraukti atominės elektrinės ar jos atskiro bloko eksploataciją, likus penkeriems metams iki planuojamo IAE energetinio bloko galutinio sustabdymo turėjo būti parengtas galutinis eksploatavimo nutraukimo planas (GENP), kaip reikalavo tuo metu galiojantys „Bendrieji reikalavimai Ignalinos AE eksploatacijos nutraukimui“⁸. Sprendimas dėl I bloko galutinio sustabdymo buvo padarytas pavėluotai, nesilaikant minėtų reikalavimų nuostatų, todėl GENP buvo patvirtintas po I bloko sustabdymo (ūkio ministro 2005-07-04 įsakymas Nr. 4-259).

GENP – tai dokumentas, kuriame nurodyti I ir II blokų galutinio sustabdymo ir eksploatavimo nutraukimo veiksmai, jų atlikimo terminai, įvertintos eksploatavimo nutraukimo išlaidos ir finansavimo šaltiniai. Išlaidų vertinimo metodologija remiasi bendrais susidarysiančių radioaktyviųjų atliekų kiekiais bei aktyvumo lygiais, taip pat darbo jėgos kaštais ir kai kuriais kitų atominių elektrinių eksploatavimo nutraukimo pavyzdžiais. GENP nagrinėja visą eksploatavimo nutraukimo procesą – nuo parengiamųjų darbų iki teritorijos rekultivavimo darbų.

LR Vyriausybė 2005 m. patvirtino Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės pirmojo ir antrojo blokų eksploatavimo nutraukimo programą⁹ (toliau – Programa) ir pavedė Ūkio ministerijai parengti ir patvirtinti jos įgyvendinimo priemonių planą. Už Programos įgyvendinimą

⁶ Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas, 1996-11-14 Nr. I-1613 (aktuali redakcija 2009-01-12).

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-11-04 nutarimas Nr. 1448.

⁸ Patvirtinti Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 1999-10-06 įsakymu Nr.22 „Bendrieji reikalavimai Ignalinos AE eksploatacijos nutraukimui VD-EN-01-99“ (neteko galios nuo 2009-04-19).

⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-02-02 nutarimu Nr. 117.

iki 2009 m. buvo atsakinga Ūkio ministerija, kuri ne rečiau kaip kartą per metus turėjo teikti informaciją Vyriausybei apie Programos vykdymo rezultatus.

Pažymėtina, kad ši Programa apima tik pasirengimo išmontuoti įrenginius ilgalaikiam saugojimui priemones, taip pat su pasirengimu nutraukti antrojo bloko eksploatavimą susijusias priemones, kurios įgyvendinamos 2005–2009 metais. Programa finansuojama iš ES paramos lėšų Ignalinos AE eksploatavimui nutraukti, Tarptautinio Ignalinos eksploataavimo nutraukimo rėmimo fondo (TIENRF), Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo fondo (ENF), LR valstybės biudžeto skiriamų Ignalinos AE regiono savivaldybėms specialiųjų tikslinių dotacijų, atitinkamoms ministerijoms ir kitoms valstybės institucijoms, atsakingoms už šios Programos vykdymą, patvirtintų bendrųjų asignavimų ir kitų šaltinių.

Pagal Branduolinės energijos įstatymo reikalavimus, tam, kad būtų pradėtas atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimas, turi būti priimtas specialus įstatymas. Ignalinos AE II bloką Vyriausybė įsipareigojo sustabdyti iki 2009 m. pabaigos, tačiau įstatymas dėl šio bloko eksploataavimo nutraukimo dar nepriimtas.

3. Ignalinos atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimo proceso valdymas

Vadovaujantis Branduolinės energijos įstatymo 37 str. 1 dalimi, atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo įstatymą turi įgyvendinti Vyriausybė ir jai pavaldžios institucijos. Pagal Energetikos ministerijos nuostatus (anksčiau šias funkcijas vykdė Ūkio ministerija) jai pavesta organizuoti valstybės įmonės Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimą, derėtis su EK dėl jo finansavimo, rengti Valstybės įmonės Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo programą ir kontroliuoti jos įgyvendinimą, dalyvauti TIENRF veikloje.

Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo procesą organizuoja, valdo ir įgyvendina 2000 m. įsteigta Eksploatacijos nutraukimo tarnyba (ENT), kurią sudaro atskiri padaliniai (grupės). Jiems padeda samdomi užsienio šalių konsultantai – Didžiosios Britanijos, Belgijos ir Švedijos įmonių konsorciumas. Tarnyba neturi juridinio asmens statuso ir yra tiesiogiai pavaldi valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės generaliniam direktoriui, kuris tvirtina ENT nuostatus. Eksploatacijos nutraukimo tarnyba išlaikoma ne įmonės, bet IAE eksploataavimo nutraukimo finansavimo lėšomis. Tarnybos pagrindiniai uždaviniai – nustatyti elektrinės eksploatacijos nutraukimo politiką ir jos įgyvendinimo būdus, organizuoti nutraukimo procesą, jį valdyti ir įgyvendinti, efektyviai ir atsakingai naudoti eksploataavimo nutraukimo projektams skiriamas lėšas.

Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės struktūrinis padalinys – ENT nustato elektrinės eksploatavimo nutraukimo politiką ir jos įgyvendinimo būdus, organizuoja nutraukimo procesą, tačiau nei įmonės įstatuose, nei įmonės generalinio direktoriaus nuostatuose atsakomybė už šio proceso vykdymą nenumatyta.

TIENRF įsteigtas 2000 m. EK iniciatyva. Jame kaupiami ES ir kitų šalių donorų įnašai. Fonde esančias lėšas administruoja ERPB. Lietuvos ir ERPB bendroji sutartis „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ buvo pasirašyta 2001 m. balandžio 5 d. Londone (Bendroji sutartis). LR Seimui 2001 m. liepos 12 d. ratifikavus šią sutartį, ji įsigaliojo nuo 2001 m. spalio 5 d. Bendrosios sutarties dėl TIENRF veiklos Lietuvoje preambulėje numatyta, kad pagal fondo nuostatus ERPB sutinka administruoti paramos lėšas, kurias skirs fondo lėšų davėjai, ir veiks fondo davėjų vardu tik kaip šių lėšų administratorius.

Pažymėtina, kad Bendroji sutartis pasirašyta kai Lietuva dar nebuvo ES valstybe nare ir neturėjo pakankamai patirties administruoti skiriamą tarptautinę finansinę paramą. Pasikeitus Lietuvos statusui, Bendrosios sutarties sąlygos nebuvo keičiamos, nors LR Vyriausybė 2005 m. įpareigojo¹⁰ Ūkio ministeriją parengti ES paramos, skiriamos per TIENRF, administravimo perėmimo iš ERPB tvarkaraštį ir pateiktį pasiūlymus dėl reikiamų veiksmų. Ūkio ministerija pažymėjo: „tam, kad nustatyti, kaip Lietuva galėtų perimti visos ES pagalbos, skiriamos IAE eksploatavimo nutraukimui administravimą, reikia atlikti visų šiuo metu pradėtų ir planuojamų atlikti projektų išsamią analizę, išnagrinėti Bendrosios sutarties nuostatas, teisinės pasekmes, įvertinti IAE sutarčių su rangovais įgyvendinimo sąlygas ir terminus ir tuo pagrindu parengti lėšų administravimo perėmimo iš ERPB planą“.

Klausimo, ar Lietuva bus pajėgi pati administruoti IAE eksploatavimo nutraukimui skiriamą ES paramą, audito metu mes neanalizavome, tačiau sprendžiant iš to, kad Donorų asamblėja 2008 m. TIENRF veiklą Lietuvoje pratęsė iki 2016 m. (fondo veiklos trukmė Lietuvoje buvo numatyta iki 2010 m. pabaigos) ir fondo lėšas toliau administruos ERPB, galima daryti išvadą, jog Ūkio ministerija minėto Vyriausybės įpareigojimo neįvykdė.

Pastebėjimas

Ūkio ministerijos užsakymu 2006 m. buvo atlikta ES Ignalinos programos administravimo galimybių studija, kurioje įvertinti Ignalinos programos administravimo per TIENRF trūkumai ir pateiktos rekomendacijos, kaip nacionalinėms institucijoms reikėtų laipsniškai perimti ES finansinės paramos administravimą iš ERPB. Šioje studijoje pateikti siūlymai neįgyvendinti, nes Bendrosios sutarties sąlygos nepakeistos.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-12-19 pasitarimo protokolo Nr. 77-5 sprendimas.

Pagrindinis TIENRF valdymo organas – Donorų asamblėja, kuri atsakinga už fondo strateginių gairių, finansuotinių veiklų (priemonių) patvirtinimą bei fondo veiklos priežiūrą. Asamblėją sudaro ES valstybių narių, Norvegijos ir Šveicarijos atstovai. Šalis, sumokėjusi vienkartinį 1,5 mln. eurų įnašą į fondą, įgyja teisę dalyvauti Donorų asamblėjoje, priimant sprendimus dėl Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo projektų finansavimo. Šiuo metu įnašus į TIENRF įnešė 16 šalių. Pažymėtina, kad nuo pat fondo įsteigimo pagrindinis donoras yra ES, kuri skyrė 607,9 mln. eurų. Tikėtina, kad ES ir toliau išliks vieninteliu donoru, nes kitos šalys ateityje vargu ar skirs įnašus į TIENRF. Fondo taisyklės leidžia įnešti įnašą bet kuriai suinteresuotai valstybei, todėl siekiant padidinti fondo lėšas ir sudaryti sąlygas didesnei konkurencijai, LR Vyriausybė galėjo siūlyti pagrindinėms atominės energetikos valstybėms tapti šalimis donorėmis.

Manome, kad LR Vyriausybė turėjo galimybę kviešti pagrindinių atominės energetikos valstybių (JAV, Kanados, Japonijos) vyriausybes tapti šalimis donorėmis ir jų sumokėtais įnašais papildyti TIENRF lėšas. Reikėjo šias valstybes įtikinti galima ekonomine nauda, jei jų įmonės dalyvaus didelės vertės pirkimuose.

Šalių donorų įnašai arba įsipareigojimai 2009 m. balandžio 30 d. sudarė 640,8 mln. eurų, faktiškai įmokėta 569,9 mln. eurų (skirtumas atsirado dėl valiutų konvertavimo ir kai kurių šalių donorų nepervestų lėšų). Kitas fondo pajamų šaltinis – gautos ERPB palūkanos, kurios nuo 2000-06-12 iki 2009-04-30 sudaro 47,2 mln. eurų (1 priedas).

Lietuva, kaip paramos gavėja, Donorų asamblėjoje dalyvavo tik stebėtojo teisėmis. Lietuvai 2007 m. birželio 29 d. tapus asamblėjos nare, šalies atstovai gali dalyvauti posėdžiuose. Lietuva turi vieną iš 17 balsų (nuo vienkartinio 1,5 mln. eurų įnašo Lietuva atleista).

Kaip minėta, TIENRF administravimas yra deleguotas ERPB, kuriam už šias paslaugas mokamas fiksuotas mokestis – 2 proc. nuo visų įnašų į fondą. Vidutiniškai per metus šios administravimo išlaidos yra apie 2 mln. eurų. Už fondo lėšų panaudojimą ERPB atskaitingas Donorų asamblėjai.

Pagal TIENRF taisykles, ERPB yra tiesiogiai atsakingas už finansavimui patvirtintų projektų administravimą: valdybai teikia paraiškas finansuoti, sudaro dotacijų sutartis, atlieka mokėjimus ir projektų įgyvendinimo priežiūrą. Pagal Bendrosios sutarties 8 str., ERPB neprisiima jokios atsakomybės dėl ieškinių, susijusių su Bendrojoje sutartyje numatyta arba su ja susijusia veikla. Be to, šiame straipsnyje nurodyta, kad visus sprendimus dėl projektų įgyvendinimo, projektų objektų saugaus projektavimo, statybos ir eksploatavimo, taip pat dėl Ignalinos AE galutinio sustabdymo ir eksploatavimo nutraukimo priims išskirtinai tik kompetentingos Lietuvos Respublikos valdžios institucijos ir projektų objektų operatoriumi paskirtas subjektas.

Pagal Lietuvos Respublikos ir ERPB sudarytą Bendrąją sutartį bankas veikia TIENRF vardu kaip fondo lėšų administratorius ir neprisiima atsakomybės už tinkamą lėšų panaudojimą, o Lietuvos Respublikos institucijoms tenka atsakomybė dėl projektų įgyvendinimo, tačiau jos neadministruoja šių projektų įgyvendinimui skirtų lėšų.

Bendrosios sutarties 1 str. nustatyta, kad bankas iš fondo lėšų, papildomų Lietuvos Respublikos ištekliams, teikia dotacijas Ignalinos AE ir ūkio subjektams, susijusiems su fondo tikslų įgyvendinimu. Dėl visų pagal šį straipsnį teikiamų dotacijų bankas fondo vardu sudaro dvišales dotacijų sutartis su gavėjais (IAE ir kitais subjektais). Pažymėtina, kad sudarant šias sutartis, nedalyvauja Lietuvos institucijos (Energetikos ministerija, anksčiau – Ūkio), kurios atsako už eksploataavimo projektų įgyvendinimą. Sudarius trišales dotacijų sutartis, Lietuvos institucijos turėtų didesnes galimybes kontroliuoti įgyvendinamų projektų eigą ir jiems skirtų lėšų panaudojimą.

Pagal Bendrosios sutarties 3 str. nuostatas, kiekvieno projekto įgyvendinimo valdymą, koordinavimą ir priežiūrą turi vykdyti gavėjo įsteigta projektų valdymo grupė (PVG). Šią grupę sudaro užsienio konsultantai, įdarbinti pagal ERPB ir TIENRF taikomas procedūras, ir gavėjo parinkti tinkamos kvalifikacijos specialistai. Pagal Energetikos ministerijos pateiktus duomenis, vien užsienio konsultantų išlaidos 2001–2009 m. sudarė 36,9 mln. eurų. ENT specialistų nuomone, užsienio konsultantų paslaugų palaipsniui reikėtų atsisakyti, nes PVG teikiamos paslaugos buvo naudingos vykdant pirmuosius projektus, o pačios tarnybos specialistams įgijus daugiau patirties, užsienio konsultantai-projektų vadovai keičiami tarnybos atstovais.

Pagal Bendrąją sutartį teisė tikrinti dokumentus ir sąskaitas, susijusias su bet kuriuo projektu, atlikti tokių dokumentų auditą ir patikrinimą, taip pat tikrinti, kaip buvo naudojamos prekės ir paslaugos, suteikta įgaliotiems ERPB atstovams. Lietuvos institucijoms informacijos teikimas sutartyje nenumatytas. Faktiškai Energetikos ministerija (anksčiau – Ūkio) iš ERPB gauna ataskaitas apie projektų įgyvendinimą bei fondo būklę du kartus per metus, kai ši informacija teikiama Donorų asamblėjai. Taip pat kas mėnesį informaciją apie fondo būklę ministerija gauna elektroniniu paštu. Oficialiai patvirtintų ERPB ataskaitų apie įgyvendinamus projektus ir pinigų srautus ministerija negauna.

Bendrosios sutarties sąlygose nenumatytas informacijos apie projektų vykdymo eigą ir lėšų naudojimą pateikimo būdas Lietuvos valstybės institucijai (Energetikos ministerija, anksčiau - Ūkio), atsakingai už Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo proceso koordinavimą ir sėkmingą uždarymo projektų įgyvendinimą.

Pagal Bendrosios sutarties 5 str. nuostatas, Lietuva ir ERPB turėjo įsteigti Jungtinį komitetą, kurio tikslas – keistis informacija apie šios sutarties įgyvendinimą ir aptarti įgyvendinant projektus

padarytą pažangą, kliūtis ir problemas, su kuriomis susiduriama įgyvendinant projektų sudedamąsias dalis, taip pat kitus su eksploatacijos nutraukimo projektų vykdymu susijusius dalykus. Jungtinį komitetą turėjo sudaryti LR Vyriausybės, IAE, VATESI, kitų įgyvendinant projektus dalyvaujančių subjektų ir ERPB kompetentingi aukštesnio rango atstovai. Iki šiol Jungtinis komitetas neįsteigtas.

Ūkio ministerijos nuomone, „tiek ERPB, tiek ir Ūkio ministerija nebuvo suinteresuotos kurti dar vieną darinį, kuris dubliuotų jau esamų struktūrų darbą (Donorų asamblėjos, Koordinavimo komisijos, Monitoringo komiteto veiklą). Egzistuojančių struktūrų rėmuose buvo aptariamoms projektų vykdymo ir visos eksploataavimo nutraukimo eigos klausimai, įpareigojant projektų vykdytojus pateikti detalias ataskaitas ir imtis reikiamų priemonių¹¹“.

Mūsų nuomone, Jungtinis komitetas turėjo būti įsteigtas, nes minėtų atstovų dalyvavimas šiame komitete Lietuvai būtų suteikęs didesnes galimybes kontroliuoti įgyvendinamus projektus. Nėra jokio kito mechanizmo, pagal kurį ERPB turėtų teikti informaciją Lietuvos Respublikos institucijoms apie projektų įgyvendinimo eigą, pasiektą pažangą ir atliktus mokėjimus. Už TIENRF lėšų panaudojimą ERPB yra atskaitingas Donorų asamblėjai. Tačiau EK sprendimuose¹² skirti kasmetinius įnašus į fondą nurodyta: „jei sutarti įsipareigojimai nevykdomi dėl priežasčių, kurias gali kontroliuoti LR Vyriausybė, EK gali (Ignalinos) programą persvarstyti, kad savo nuožiūra ją visą arba jos dalį atšauktų ir (arba) perskirstytų nepanaudotas lėšas kitiems tikslams“. Be to, jeigu būtų nustatyta, kad lėšos naudojamos ne pagal paskirtį arba nusižengiant taisyklėms, Lietuva, o ne ERPB, turėtų gražinti lėšas į ES biudžetą.

Nesilaikant Bendrosios sutarties sąlygų, neįsteigtas Jungtinis komitetas, dėl ko sumažėjo LR Vyriausybės galimybės daryti įtaką Ignalinos uždarymo proceso organizavimui ir kontroliuoti šiam tikslui skiriamų finansinių išteklių panaudojimą, nors visa atsakomybė už lėšų panaudojimą pagal sutarties sąlygas tenka Lietuvai.

4. IAE eksploataavimo nutraukimo projektams įgyvendinti sudarytos sutartys ir vykdomi mokėjimai

Atlikę 2002–2009 m. birželio mėn. eksploataavimo nutraukimo projektams įgyvendinti sudarytų sutarčių, jų kainų kitimo ir išankstinių apmokėjimų rangovams analizę, nustatėme, kad projektų vertės per šį laikotarpį nuolat augo.

Pažymėtina, kad projektams vykdyti, be pagrindinių sutarčių, buvo sudaromos ir papildomos sutartys. Pvz., kilus ginčams tarp užsakovo Ignalinos AE ir rangovo „Nukem“, pasirašyta daug

¹¹ Ūkio ministerijos sekretoriaus A. Dainiaus, atsakingo už IAE eksploataavimo nutraukimo darbus, 2009-03-17 atsakymas Valstybės kontrolei.

¹² Europos Komisijos sprendimas dėl programos, skirtos atominės elektrinės eksploatavimui nutraukti ir su tuo susijusioms priemonėms Lietuvos energetikos sektoriuje remti, priežiūros, 2005-09-08 Nr. (2005) 3383, 10 p.

konsultacinių paslaugų sutarčių (1 lentelė). Vienos iš konsultacinių sutarčių buvo reikalingos pagrindinių projektų B1 ir B2/3/4 vėlavimo pasekmėms sušvelninti, kitos – šių projektų įgyvendinimo kokybei užtikrinti. Bendra šių sutarčių vertė – 5261,9 tūkst. eurų (18168,3 tūkst. Lt).

1 lentelė. Pasirašytos sutartys, susijusios su projektų B1, B2/3/4 įgyvendinimu, tūkst. eurų

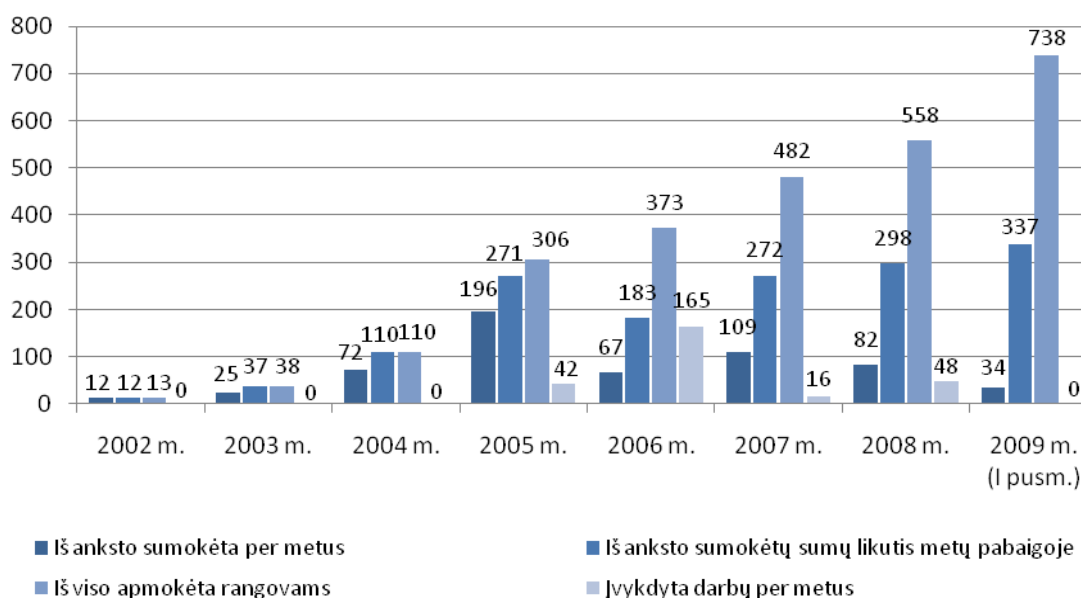
Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto kodas	Vertė
1.	Konsultacinių paslaugų – teisės klausimų dėl rangovo pretenzijų sprendimo – teikimas	B1-1	207,6
2.	Konsultacinių paslaugų – rangovo pretenzijų sprendimo – teikimas	B1-2	23,8
3.	Konsultacinių paslaugų dėl CONSTOR RBMK-1500 M2 konteinerių kokybės užtikrinimo priežiūros teikimas	B1-3	30,0
4.	Arbitro spręsti B1 projekto ginčus skyrimas	B1-4	2,2
5.	10 esamų panaudoto branduolinio kuro saugyklų CONSTOR RBMK-1500 konteinerių pristatymas	B1-5	4.763,5
6.	Konsultacinių paslaugų dėl B2/3/4 projekto rangovo pretenzijų sprendimo teikimas	C1	225,0
7.	Arbitro spręsti B2/3/4 projekto ginčus skyrimas	C2	9,8

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Vykdamas projektų B1 ir B2/3/4 įgyvendinimą, papildomai buvo pasirašoma konsultacinio pobūdžio sutarčių, todėl IAE eksploatavimo nutraukimui reikia vis daugiau lėšų.

Išnagrinėję atliktus mokėjimus rangovams nustatėme, kad per 2002–2009 m. I pusmečio laikotarpį mokėjimų sumos išaugo nuo 13 mln. Lt iki 738 mln. Lt. Per šį laikotarpį buvo vykdomi ir išankstiniai apmokėjimai, kurių likutis metų pabaigoje irgi didėjo – padidėjo nuo 12 mln. Lt iki 337 mln. Lt (2 pav.). Kaip matyti, iki 2004 m. darbai faktiškai nebuvo vykdomi ir apskaitomi, nors rangovams iš anksto buvo sumokėta 110,0 mln. Lt. Nuo 2005 m. iki 2006 m. įvykdytų darbų apskaityta daugiau negu iš anksto sumokėta rangovams, tačiau iš anksto sumokėtų sumų likutis metų pabaigoje vis tiek buvo didesnis negu įvykdyta darbų.

2 pav. IAE eksploatavimo nutraukimo projektams vykdyti iš viso apmokėtų ir iš anksto sumokėtų sumų kitimas per 2002–2009 m. I pusmečio laikotarpį, mln. Lt

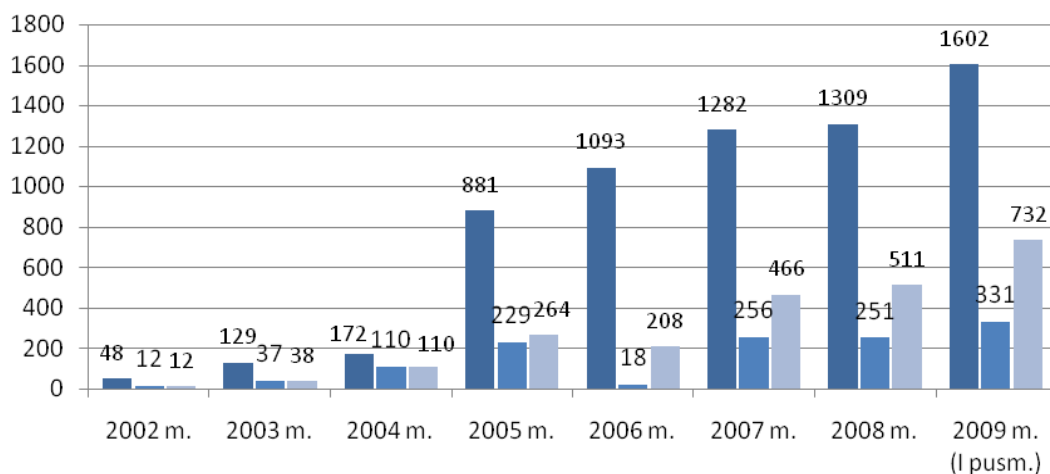

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

2 pav. matyti, kad po 2006 m. atliktų darbų gerokai sumažėjo, nors rangovams iš anksto sumokėtos sumos kiekvienų metų pabaigoje didėjo. Taigi galima daryti išvadą, kad kuo didesnės įvykdytų darbų apimtys, tuo mažesnis iš anksto sumokėtų sumų likutis ir atvirkščiai – kuo darbų įvykdoma mažiau, tuo iš anksto sumokėtų sumų likutis didesnis.

Audito metu nustatyta, kad skirtumai tarp atliktų darbų ir iš anksto rangovams sumokėtų sumų auga. Taip pat auga skirtumai tarp atliktų darbų ir projektų sutartinių kainų (3 pav.).

3 pav. Įvykdytų darbų, iš anksto apmokėtų sumų ir visų pasirašytų sutarčių sumų skirtumai, mln. Lt

Skirtumas tarp atliktų darbų per metus ir visų projektų sutartinių kainų sumos

Skirtumas tarp atliktų darbų per metus ir iš anksto sumokėtų sumų likučio metų pabaigoje

Skirtumas tarp atliktų darbų per metus ir iš viso apmokėtų sumų

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

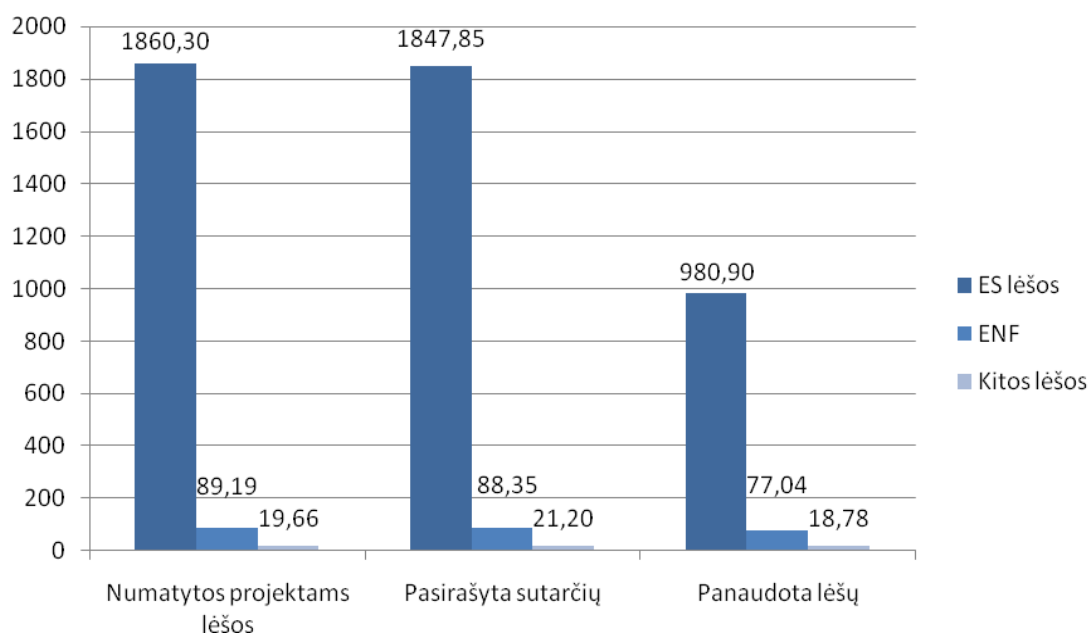
Kaip matyti 3 pav., jei 2006 m. skirtumas tarp atliktų darbų ir sumokėtų iš anksto sumų sudarė 18,4 mln. Lt, tai 2009 m. liepos 1 d. šis skirtumas išaugo 18 kartų ir sudarė 331,2 mln. Lt. Analogiškai skirtumas tarp iš viso sumokėtų rangovams sumų ir įvykdytų darbų 2006 m. buvo 208,4 mln. Lt, o 2009 m. liepos 1 d. – 732,1 mln. Lt, t. y. skirtumas išaugo 3,5 karto.

Kuo ilgiau tęsiasi IAE eksploataavimo projektų įgyvendinimas, tuo labiau didėja skirtumas tarp sutartinių projektų sumų, iš anksto rangovams sumokėtų sumų ir įvykdytų darbų.

5. IAE eksploataavimo nutraukimo projektų įgyvendinimas

Analizuodami 2009 m. I ketvirčio duomenis apie projektams vykdyti skirtų lėšų panaudojimą (2000–2006 m. finansavimas), nustatėme, kad iš viso vykdomas 31 projektas, iš jų: 13 laikomi baigtais, 18 įgyvendinami. Projektams įgyvendinti numatyta 1969,15 mln. Lt, pasirašyta sutarčių už 1957,39 mln. Lt, panaudota 1076,72 mln. Lt, arba 54,7 proc. numatytų lėšų, (ES lėšų – 52,7 proc.) (4 pav.).

4 pav. Projektų, susijusių su IAE eksploatacavimo nutraukimu ir finansuojamų iš 2000–2006 m. lėšų, įgyvendinimo būklė 2009 m. I ketvirčio pabaigoje, mln. Lt

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Kaip minėta, TIENRF lėšomis finansuojami sudėtingi didelės apimties ir dažnai tarpusavyje susiję technologiniai projektai. Analizuodami 2009 m. pirmojo ketvirčio duomenis apie projektų įgyvendinimo būklę ir projektams vykdyti iš TIENRF skirtų lėšų panaudojimą (2000–2006 m. finansavimas), nustatėme, kad iš viso buvo vykdoma 16 projektų, iš jų: 7 laikomi užbaigtais, o 9 įgyvendinami (du projektus vykdo AB Lietuvos elektrinė, jų audito metu neanalizavome). Iš minėtų 9 projektų – 7 įgyvendina IAE ir šių projektų įgyvendinimas vėluoja (2 priedas). Visiems projektams įgyvendinti numatyta 1698,02 mln. Lt TIENRF lėšų, pasirašyta sutarčių už 1693,17 mln. Lt, panaudota 871,94 mln. Lt, arba tik 51 proc. numatytų lėšų.

Audito metu smulkiau analizavome pagrindinius parengiamuosius projektus B1 „Panaudoto branduolinio kuro saugykla“ ir B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“, kadangi šiems projektams lėšų panaudota atitinkamai 21 proc. ir 39 proc., o jiems numatytos lėšos sudaro 53 proc. visiems projektams įgyvendinti numatytų lėšų. Be to, šių projektų vėlavimas turi didelę įtaką bendram projektų įgyvendinimui.

Didelę įtaką projektų vėlavimui daro planavimo netikslumai, kurie IAE specialistų nuomone, dėl darbų sudėtingumo ir apimties yra neišvengiami. Projektas B1 vėluoja 31 mėn. (2,5 m.). Projektas B2/3/4 suskaidytas į du etapus: B2, kuris vėluoja 36 mėn. (3 m.), ir B3/4, kuris vėluoja 22 mėn. (1,8 m.). Projektą B1 planuota įgyvendinti 2003–2009 m., tačiau darbai buvo pradėti tik 2005 m., o juos užbaigti planuojama 2011 m. Panaši ir projekto B2/3/4 padėtis: planuota, kad projektavimo darbai prasidės 2003 m., o techniniai darbai bus baigti 2009 m. Kadangi šio

projekto įgyvendinimo pradžia buvo atidėta dvejiems metams, numatoma užbaigimo data – 2012 m. (B2) ir 2011 m. (B3/4) (2 priedas).

IAE vykdomų pagrindinių projektų pradiniai preliminarūs užbaigimo terminai yra nurodyti GENP, kuris buvo rengiamas 2001–2004 m. Energetikos ministerijos specialistų nuomone, tuo metu trūko praktinės patirties ir buvo sunku objektyviai įvertinti eksploataavimo nutraukimo technines ir administracines aplinkybes. 2008 m. pabaigoje IAE buvo įdiegta informacinė sistema, vadinama integruotu eksploataavimo nutraukimo planu (IDP), į kurią reguliariai suvedami aktualūs duomenys, leidžiantys įvertinti esamą projekto vykdymo situaciją ir palyginti ją su planuotais vykdymo terminais sudarytose sutartyse bei su GENP nurodytais vykdymo terminais. Minėtoje sistemoje matoma, kokią įtaką konkreto projekto darbų vėlavimas daro vykdant susijusius projektus. VATESI 2009 m. balandžio mėn. patvirtino¹³ naujus BEO eksploataavimo nutraukimo reikalavimus, kuriais remiantis GENP bus peržiūrėtas 2010 m. ir atnaujintas pagal realiai šiuo metu naudojamos sistemos IDP duomenis.

5.1. Projekto B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ įgyvendinimas

Pagal projektą B1 turi būti suprojektuota ir įrengta nauja panaudoto kuro saugykla; tiekiami įrengimai bei įranga, užtikrinanti saugų panaudoto branduolinio kuro išėmimą iš kuro išlaikymo baseinų; panaudotas branduolinis kuras pervežamas į naują saugyklą; tvarkomos pažeistos ir nehermetiškos kasetės.

Vykdamas projekto B1 pirkimų konkursą, dokumentus pateikė 9 įmonės, į kitą etapą pateko penkios, tačiau dokumentus pateikė trys, iš kurių dvi duomenų netikslino ir nereagavo į ENT pastabas dėl dokumentų atitikties sąlygoms. Paskutiniame konkurso etape dalyvavo tik vienas rangovas „Nukem“, kuris pasiūlė projektą atlikti už 165,1 mln. eurų.

Kadangi paskutiniame konkurso etape liko tik vienas rangovas, konkursą skelbusi IAE ENT turėjo priimti šio rangovo pasiūlytą kainą, kuri buvo didesnė už planuotą. Konkursą skelbti iš naujo buvo netikslinga, nes rezultatas galėjo likti nepasikeitęs, o projektų įgyvendinimas būtų dar labiau užsitęsęs.

Projekto B1 pirkimų konkursą buvo planuota baigti 2003 m., tačiau jis užsitęsė iki 2005 m. pradžios. Pirmoji konkurso užsitęsimo priežastis – dalyvaujant ERPB ekspertams, IAE netiksliai paskaičiuota projekto skaičiuojamoji kaina (80,5 mln. eurų kaina buvo per maža). Ši kaina buvo paskaičiuota vadovaujantis prielaida, kad projektas bus panašus į pasiūlytą Černobylio AE, tačiau

¹³ Patvirtinta VATESI viršininko 2009 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr.22.3-39 „Dėl reikalavimų branduolinės energetikos objektų eksploataavimo nutraukimui patvirtinimo“.

nė vienas konkurso dalyvis tokio projekto nepasiūlė. Tuomet IAE patikslino kainą iki 142,8 mln. eurų, o „Nukem“ pasiūlė 165,1 mln. eurų kainą. Tačiau ERPB tuo metu visam projektui įgyvendinti neturėjo lėšų ir projekto finansavimas strigo. Kol šalys donorės nebuvo patvirtinusios didesnės sumos šiam projektui finansuoti, buvo nuspręsta, kad projekto sutarties kainą sudarys dvi dalys: pradinė (nekintama) 92,7 mln. eurų ir papildoma (pasirinktina), kuri priklausė nuo laikotarpio, kada bus nupirkti konteineriai (3 priedas). Kadangi 163 specialiųjų konteinerių pirkimas buvo patvirtintas 2006 m. liepos 31 d., o tai sutartyje buvo numatyta trečiuoju pasirinkimo variantu, buvo pasirinkta 171,6 mln. eurų sutartinė kaina.

Antroji konkurso užsitęsimo priežastis – paskutiniame etape buvo likęs vienintelis pretendentas „Nukem“, kuris derėjosi dėl projekto kainos. Tam, kad ši kaina būtų pagrįsta, IAE ėmėsi įvairių apsaugos priemonių, iš jų: atliktas nepriklausomas auditas dėl projekto vertės, IAE ENT specialistai važiavo į Vokietiją nagrinėti susiklosčiusios padėties, papildomai paprašyta pateikti dokumentus, pagrindžiančius projekto B1 kainą. IAE patikslino savo paskaičiavimus ir projekto kaina padidėjo iki 158,6 mln. eurų. Visoms nurodytoms priemonėms atlikti reikėjo papildomo laiko.

Projekto B1 sutartis tarp IAE ir rangovo „Nukem“ buvo pasirašyta 2005 m. sausio 12 d., sutarties kaina 171,6 mln. eurų. Vėliau, užsitęsęs projekto derinimui tiek tarp užsakovo ir rangovo, tiek tarp užsakovo IAE ir projektą derinančių Lietuvos institucijų, projekto vertė augo. Pagrindinės priežastys, dėl kurių didėjo projekto vertė, buvo metalų kainų indekso kilimas ir statybos darbų indeksų kilimas. Indeksų skirtumai nuo 2004 m. iki 2008 m. pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Indeksų reikšmės, turėjusios įtakos projekto B1 pabrangimui

Eil. Nr.	Pavadinimas	Indekso reikšmė 2004 m.	Indekso reikšmė 2008 m.	Pokytis, proc.
1.	Plienas	105,1	191,67	82,37
2.	Aliuminis	1608,5	2822,4	75,47
3.	Statybos darbai	101,3	159,4	57,35

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

2009 m. gegužės 6 d. buvo pasirašytas naujas projekto B1 sutarties papildymas, po kurio projekto vertė išaugo iki 193,5 mln. eurų ir nuo pasirašytos sutarties kainos skiriasi 21,9 mln. eurų, iš jos: 9,9 mln. eurų projekto vertė padidėjo dėl pasikeitimų, nurodytų 4 priede, o likusi 12,0 mln. eurų suma – tai galimas maksimalus pabrangimas, kuris priklauso nuo metalų ir statybos darbų indekso reikšmių (žr. 4 priedą, 10 ir 11 eil. nr.). Kaina išskaičiuojama šias reikšmes įrašius į formules, apibrėžtas sutartyse. Perskaičiavus nurodytų darbų kainas, projekto vertė turės pasikeisti. Pažymėtina, kad ne visi techniniai pakeitimai projekto vertę didino, buvo ir tokių, kurie vertę mažino. Visi atsiradę techniniai pakeitimai vykdant projektą įforminami papildymais prie sutarties.

Projekto B1 koreguotos kainos ir korekcijų datos pateiktos 3 lentelėje.

3 lentelė. Projekto B1 koreguotos kainos, tūkst. eurų

Eil. Nr.	Pavadinimas	Suma	Data/laikotarpis
1.	Skaičiuojamoji kaina	80.500,0	2002–2003 m.
2.	Konkurso nugalėtojo pasiūlyta kaina	165.055,2	2003–2004 m.
3.	Kaina, jei būtų taikomas pirmasis sutarties pasirinkimas	164.903,2	Iki 2005-04-30
4.	Kaina, jei būtų taikomas antrasis sutarties pasirinkimas	171.360,1	Iki 2005-11-30
5.	Kaina, jei būtų taikomas trečiasis sutarties pasirinkimas	171.723,6	Iki 2006-03-31
6.	Faktinė sutarties kaina	171.603,3	2006-07-31
7.	Sutarties kaina po papildymų iki 2009-05-06	170.404,7	2005–2009 m.
8.	Galima maksimali sutarties kaina po paskutinio papildymo	193.492,3	2009-05-06

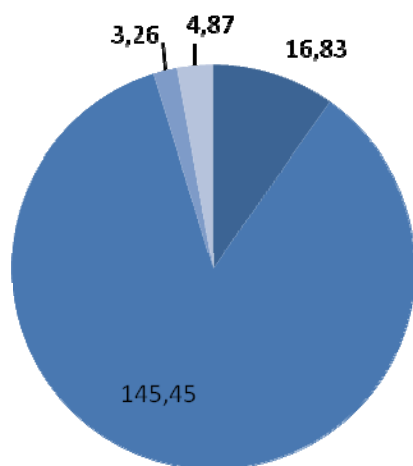
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Iš pateiktų duomenų matyti projekto B1 kainos kitimo tendencija – ji padidėjo nuo 80,5 mln. eurų skaičiuojamosios kainos iki 165,1 mln. eurų konkurso nugalėtojo pasiūlytos kainos.

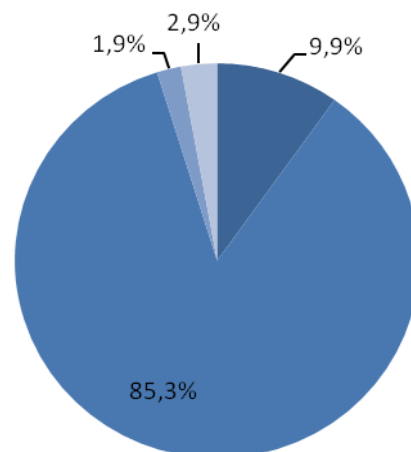
Lyginant 80,5 mln. eurų skaičiuojamąją kainą su 171,6 mln. eurų faktine sutarties kaina, projekto B1 vertė padidėjo daugiau kaip du kartus, arba padidėjo 113,16 proc., o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, projekto vertė padidėjo iki 193,5 mln. eurų, arba 12,76 proc.

5.1.1. Projekto B1 išankstinių apmokėjimų analizė

IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo sutartys sudaromos pagal ERPB nustatytus reikalavimus. Vienas iš jų – iki 30 proc. išankstinis apmokėjimas rangovui nuo visos projekto vertės. IAE specialistų paaiškinimu, iš pradžių už projekto B1 įgyvendinimą buvo pasiūlyta 15 proc. pirmoji įmoka, rangovas derybų metu pasiūlė sumažinti projekto kainą 780 tūkst. eurų (2,7 mln. Lt) mainais už 30 proc. įmoką. IAE, sutikusi su šiuo pasiūlymu, rangovui „Nukem“ 2005–2006 m. iš anksto sumokėjo 35,19 mln. eurų (121,5 mln. Lt) (4 lentelė).

5 pav. Projekto B1 sutarties kainos struktūra, mln. eurų

Projektavimas
Aprūpinimas
Gamyba
Irenginiai ir paslaugos

6 pav. Projekto B1 sutarties kainos struktūra, proc.

Projektavimas
Aprūpinimas
Gamyba
Irenginiai ir paslaugos

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Kaip matyti 5 ir 6 pav., B1 projektavimo darbai sudaro 9,9 proc. visos projekto B1 vertės, t. y. 16,83 mln. eurų (58,11 mln. Lt). Iki 2009 m. sausio 1 d. dar nebuvo galutinai suderintas ir

patvirtintas B1 techninis projektas, negautas leidimas statybai, todėl jokie statybos darbai nebuvo vykdomi.

Analizuodami projekto B1 kainos sudėtines dalis, paskaičiavome ir palyginome, kokią šios kainos dalį (eurais ir procentais) sudaro rangovo atlikti projektavimo darbai. Projekto B1 kainos sudėtis pateikta 5 priede.

Projekto B1 pirmas išankstinis apmokėjimas buvo atliktas 2005 m. kovo mėn., antras – 2006 m. lapkričio mėn. (4 lentelė).

Išankstiniai apmokėjimai rangovui už projekto B1 įgyvendinimą iki 2009-01-01

Mokėjimo data	Sumokėta suma		B1 projektavimo darbų suma		Skirtumas tarp sumokėtų sumų ir projektavimo darbų kainos		Pastabos
	mln. eurų	mln. Lt	mln. eurų	mln. Lt	mln. eurų	mln. Lt	
2005 m. kovas	25,3	87,35	16,83	58,11	8,47	29,25	Išankstinio apmokėjimo suma viršija projektavimo darbų sumą
2006 m. lapkritis	9,89	34,14	16,83	58,11	18,36	63,39	
Iš viso	35,19	121,49	16,83	58,11	18,36	63,39	Apmokėta iš anksto
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė							

Taigi, 2005 m. kovo mėn. išankstinio apmokėjimo 25,3 mln. eurų (87,35 mln. Lt) suma buvo didesnė nei visų B1 projektavimo darbų ir skirtumas sudarė 8,47 mln. eurų (29,25 mln. Lt) (25,3–16,83 arba 87,36–58,11). Atlikus antrą išankstinį mokėjimą, šis skirtumas buvo 18,36 mln. eurų (63,39 mln. Lt) (8,47+9,89 arba 29,25+34,14). Pažymėtina, kad pagal pirminius susitarimus ir grafikus leidimas statyti turėjo būti gautas dar 2006 m. lapkričio 2 d., tuo tarpu iki 2009 m. sausio 1 d. dar nebuvo atlikta valstybinė kompleksinė ekspertizė ir galutinai nesuderintas techninis projektas.

5.2. Projekto B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“ įgyvendinimas

Projektą B2/3/4 sudaro: šiuo metu IAE aikštelėje saugomų kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimas; jų transportavimas į naujai pastatytą kompleksą, rūšiavimas, apdorojimas, pakavimas ir saugojimas; kietųjų atliekų, kurios susidaro iki galutinio II bloko sustabdymo, bei IAE eksploatavimo nutraukimo atliekų apdorojimas, pakavimas ir laikinas saugojimas.

Vykdamas šio projekto pirkimų konkursą, paskutiniame jo etape varžėsi dvi įmonės.

5 lentelė. Projekto B2/3/4 kainos pasiūlymai pirkimų konkurse, tūkst. eurų

Įmonės pavadinimas	Šalis	Projekto kodas	Pasiūlyta suma	Pasiūlyta galima nuolaida	Bendra suma
Single Firm RWE Nukem GmbH	Vokietija	B2/3/4	121.000,0*	1.000,0	120.000,0
Joint Venture Partnership (Ansaldo Energia S.p.A. – Divisione Nukleare/Babcock Noell Nuclear GmbH)	Italija / Vokietija	B2 B3/4	29.253,0 94.470,0	500,0 2.623,0	120.600,0

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

*Pastaba B2 – 33.306,1 tūkst. eurų ir B3/4 – 87.693,9 tūkst. eurų.

Kaip matyti 5 lentelėje, mažesnę kainą pasiūlė projekto B1 konkursą laimėjusi „Nukem“, todėl konkurso komisijai kilo abejonų, ar ta pati įmonė sugebės vienu metu vykdyti du didžiausios apimties ir sudėtingiausius projektus. Kaip rodo praktika, abejonės buvo pagrįstos – šiuo metu „Nukem“ nesugeba projektų įgyvendinti laiku.

Pažymėtina, kad tokia praktika, kai visiems projekto etapams įgyvendinti buvo parinktas tas pats rangovas, jau nepasiteisino vykdant svarbiausius eksploataavimo nutraukimo projektus B1 ir B2/3/4.

Projekto B2/3/4 skaičiuojamoji kaina yra 72,4 mln. eurų, faktinė sutarties kaina – 120,1 mln. eurų. Šalių susitarimu šio projekto įgyvendinimo laikotarpiu visi kilę ginčai dėl projekto pakeitimų (dėl sklypo perimetro perkėlimo reikėjo padaryti daug techninių pakeitimų) buvo sprendžiami per arbitražą. Rangovas savo pretenzijose nurodė, kad projekto vertė turi padidėti apie 40,0 mln. eurų, Ignalinos AE ENT specialistų skaičiavimais, ši suma turėjo būti apie 2,0 mln. eurų. Įvertinęs susiklosčiusią padėtį, arbitras priteisė 2,4 mln. eurų „Nukem“ naudai. 2008 m. gruodžio 18 d. buvo pasirašytas sutarties papildymas ir Ignalinos AE nurodytą sumą sumokėjo, tačiau rangovas su šiuo sprendimu nesutinka ir žada kreiptis į arbitražą (tarptautinį teismą). Po sutarties papildymo projekto B2/3/4 kaina pakilo iki 122,5 mln. eurų (6 lentelė).

6 lentelė. Projekto B2/3/4 koreguotos kainos, tūkst. eurų

Eil. Nr.	Pavadinimas	Suma	Data/ laikotarpis
1.	Skaičiuotina suma	72.350,0	2002–2003 m.
2.	Konkurso nugalėtojo pateikta suma	121.000,0	2003–2005 m.
3.	Konkurso metu pateikta suma pritaikius nuolaidą	120.000,0	2003–2005 m.
4.	Faktinė sutarties suma	120.065,8	2005-07-18
5.	Sutarties suma po papildymų iki 2008-12-18	122.511,5	2008-12-18

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Lyginant 72,4 mln. eurų skaičiuojamąją kainą su 120,1 mln. eurų faktine sutarties kaina, projekto B2/3/4 vertė išaugo daugiau kaip pusantro karto, arba padidėjo 65,8 proc., o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, ji išaugo iki 122,5 mln. eurų ir nėra jokių garantijų, kad ji neaugs ateityje.

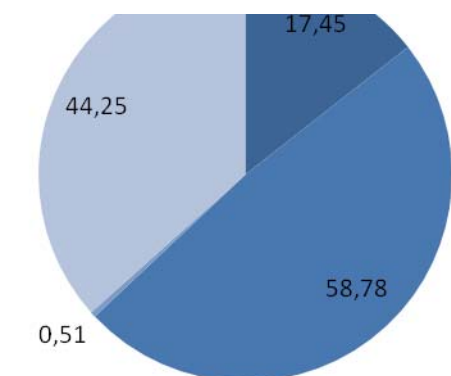
2009 m. gegužės 26 d. buvo užbaigta B3/4 techninio projekto bendroji ekspertizė. Toliau buvo derinama su Visagino savivaldybe, kuri norėdama gauti lengvatų ir valstybės finansavimą socialinėms reikmėms ir šilumos ištekliams dengti, techninio projekto derinimo procesą vilkino. Dėl užtrukusio derinimo proceso rangovas turi teisę iškelti papildomas pretenzijas IAE. Projektų derinimo su rangovu ir Lietuvos valstybės institucijomis problemos nagrinėjamos kitame ataskaitos skyriuje.

5.2.1. Projekto B2/3/4 išankstinių apmokėjimų analizė

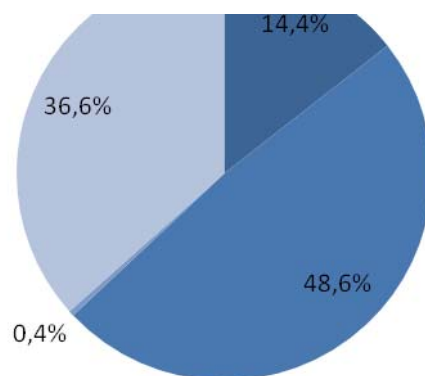
Analogiška padėtis yra ir su projekto B2/3/4 įgyvendinimu. Išnagrinėję sutartinės kainos struktūrą, nustatėme, kad (7 ir 8 pav.), projektavimo darbai sudaro 17,45 mln. eurų, arba 14,4 proc., viso projekto kainos.

7 pav. B2/3/4 sutartinės kainos struktūra, mln. eurų

8 pav. B2/3/4 sutartinės kainos struktūra, proc.

Projektavimas ■ Gamyba
Aprūpinimas ■ Įrenginiai ir paslaugos

Projektavimas ■ Gamyba
Aprūpinimas ■ Įrenginiai ir paslaugos

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Pažymėtina, kad įgyvendinant projektą B2/3/4, iš anksto sumokėta tam pačiam rangovui „Nukem“ (7 lentelė).

7 lentelė. Išankstiniai apmokėjimai rangovui įgyvendinant B2/3/4 projektą iki 2009-01-01

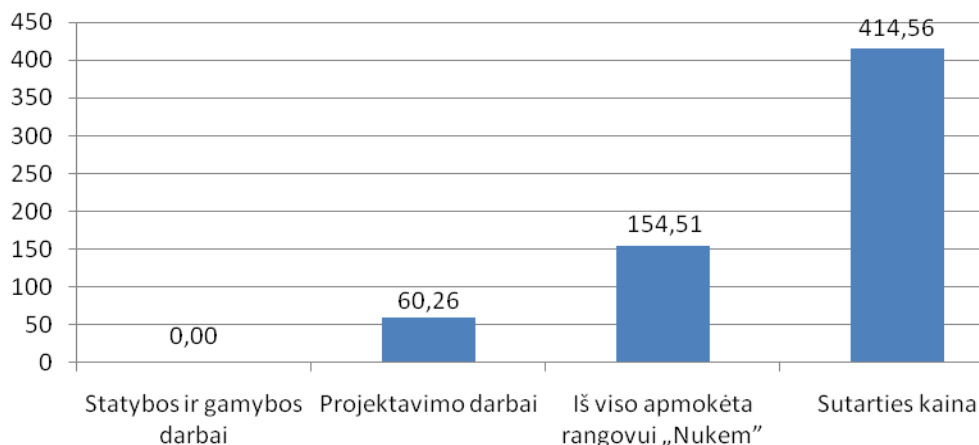
Mokėjimo data	Sumokėta suma		Išankstinio mokėjimo rangovui suma		Skirtumas tarp sumokėtų sumų ir projektavimo darbų kainos		B2/3/4 projektavimo darbų suma		Pastabos
	mln. eurų	mln. Lt	mln. eurų	mln. Lt	mln. eurų	mln. Lt	mln. eurų	mln. Lt	
2005-12-19	12,01	41,46	12,01	41,46	-5,44	-18,79	17,45	60,25	
2007-10-10	8,73	30,13	20,74	71,59	3,29	11,34	–	–	Nuo šios datos išankstinio apmokėjimo suma viršija visų projektavimo darbų sumą
2007-12-10	3,28	11,33	24,02	82,92	6,57	22,67	–	–	
2007-12-10	8,73	30,13	32,75	113,05	15,3	52,8	–	–	
2008-09-16	3,28	11,33	36,03	124,38	18,58	64,13	–	–	
2008-09-16	8,73	30,13	44,76	154,51	27,31	94,26	–	–	Techninis projektas nesuderintas
Iš viso			44,76	154,5			17,45	60,25	Apmokėta iš anksto

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Iš 7 lentelės matyti, kad 2007 m. spalio 10 d. sumokėjus 8,73 mln. eurų (30,13 mln. Lt), išankstinio apmokėjimo suma sudarė 20,74 (12,01+8,73) mln. eurų (71,59 mln. Lt) ir 3,29 mln. eurų (11,34 mln. Lt) jau viršijo visų projektavimo darbų sumą.

Kaip matyti 9 pav., rangovui iš anksto sumokėta 2,5 karto daugiau negu kainuoja visi projekto B2/3/4 projektavimo darbai, nors 2009 m. sausio 1 d. dar nebuvo galutinai suderintas rangovo parengtas techninis projektas ir leidimas statyboms neišduotas. Pažymėtina, kad leidimas statyti pagal pirminius susitarimus ir grafikus turėjo būti gautas iki 2007 m. rugpjūčio 28 d.

9 pav. Projekto B2/3/4 sutartinių įsipareigojimų įgyvendinimas iki 2009-01-01, mln. Lt

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Be to, visa projekto B2/3/4 vertė 2009 m. sausio 1 d. buvo 120,06 mln. eurų (414,56 mln. Lt), tuo tarpu iki šios datos iš anksto sumokėta 44,75 mln. eurų (154,51 mln. Lt). Vadinas, iš anksto sumokėta ne iki 30 proc., kaip reikalauja sutarties sąlygos, o 37,3 proc. visos projekto vertės.

Mokėti rangovui nustatytą procentą nuo visos projekto vertės yra ekonomiškai nenaudinga. Projektus reikėtų suskirstyti į projektavimo, statybos bei gamybos etapus ir atsižvelgiant į minėtų darbų vertę, atlikti išankstinius apmokėjimus.

Tai, kad eksploataavimo nutraukimo projektų įgyvendinimą galima skaidyti į atskirus etapus, parodė 2009 m. išskirtas į atskirą etapą projekto B1 pamatų polių ir pamatų įrengimas.

Be to, laiku nebaigus projektavimo darbų, jų ekspertizės ir derinimo, negalimi kiti darbai, todėl per laikotarpį, kol vyko techninio projekto derinimas, rangovui iš anksto sumokėtas lėšas, kurios skirtos statybos ir gamybos darbams, buvo galima panaudoti kitiems tikslams, pvz., gauti palūkanas ir taip papildyti TIENRF lėšas.

Pavyzdys

Pagal IAE pateiktus duomenis, ERPB kiekvienais metais papildė TIENRF tam tikra suma (6 priedas). Kadangi projekto B1 rangovui iš anksto sumokėtų sumų ir projektavimo darbų kainos skirtumas nuo 2005 m. balandžio mėn. iki 2006 m. lapkričio mėn. sudarė 8,47 mln. eurų (29,25 mln. Lt), o nuo 2006 m. lapkričio mėn. iki 2009 m. sausio mėn. – 18,36 mln. eurų (63,39 mln. Lt), darome prielaidą, kad minėtas lėšų skirtumas irgi galėjo būti panaudotas ir atitinkamai papildyti TINRF, iš viso 1,55 mln. eurų (5,36 mln. Lt) (7 priedas). Analogiškai ir

projekto B2/3/4 atveju. Nuo 2005 m. gruodžio mėn. išankstinio apmokėjimo suma sudarė 20,74 mln. eurų (71,59 mln. Lt) ir viršijo visų projektavimo darbų sumą 3,29 (20,74-17,45) mln. eurų (11,36 mln. Lt). Iki 2008-09-16 šis skirtumas išaugo iki 27,31 mln. eurų (94,26 mln. Lt), todėl manome, kad nuo 2007 m. spalio iki 2009 m. sausio ERPB vidutiniškai galėjo gauti ir papildyti TIENRF 1,11 mln. eurų (3,84 mln. Lt) (6 priedas). Iš viso ERPB galėjo gauti ir papildyti TIENRF 1,55+1,11=2,66 mln. eurų (5,36+3,84=9,2 mln. Lt) suma.

2009 m. sausio 1 d. projektų B1 ir B2/3/4 kaina buvo 1007,19 mln. Lt (592,63+414,56), iš kurios projektavimo darbai sudarė tik 118,36 mln. Lt (58,11+60,25), t. y. apie 12 proc. visos kainos. Įgyvendinant šiuos projektus, jokie statybos ar gamybos darbai nebuvo vykdomi, nes leidimai statybai negauti, projektai nesuderinti, jų ekspertizės nebaigtos. Tuo tarpu rangovui iš anksto buvo sumokėta 276,01 mln. Lt (121,5+154,51), t. y. apie 27 proc. abiejų projektų vertės. Palyginus projektavimo darbų kainą ir sumokėtą rangovui sumą, matyti, kad sumokėta 157,65 mln. Lt (276,01-118,36), arba 2,3 kartus daugiau, negu kainavo visi projektavimo darbai.

Rangovas kelerius metus naudojo TIENRF gautomis lėšomis, kurių per tą laikotarpį nenaudojo sutartiniams įsipareigojimams – statybos ir gamybos darbams vykdyti. Įvertinę tai, kad iki 2009 m. sausio 1 d. nebuvo kokybiškai parengti, suderinti techniniai projektai ir IAE iš rangovo negavo jokių kitų prekių, paslaugų ar įvykdytų darbų, manome, kad rangovas turėjo galimybę gautas lėšas naudoti saviems tikslams ir uždirbti papildomų pajamų.

5.3. Projektų skaičiuojamųjų kainų santykis su pasikeitusiomis projektų kainomis

IAE eksploataavimo nutraukimo projektų skaičiuojamąsias kainas įvertino ir pateikė specialistų komanda, sudaryta iš IAE samdomų ekspertų, kuriuos konsultavo ERPB ekspertai. Kadangi nebuvo žinomi tikslūs darbai, kurie turės būti atlikti, todėl jų apimtys ir kita tiksli informacija, pagrindiniai duomenys, apskaičiuojant būsimų darbų kainą, buvo imti iš Černobylio AE panašių projektų statybos. Žinoma, tiek darbai, tiek technologijos ir kitos techninės specifikacijos skyrėsi, dėl ko didžiųjų projektų B1 ir B2/3/4 skaičiuojamoji kaina nebuvo tiksli.

8 lentelėje nurodytos projektų kainos, pradedant skaičiuojamosiomis ir baigiant kainomis po sutarties papildymų iki 2009 m. birželio 30 d.

8 lentelė. IAE eksploataavimo nutraukimo projektų kainų kitimas, tūkst. eurų

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto kodas	Skaičiuojamoji kaina	Pradinė (nekinama) sutarties kaina	Pasirinkimų kaina	Pasirašyta sutarties kaina	Sutarties papildymai	Projekto kaina po papildymo 2009-06-30	Faktiškai apmokėta suma iki 2009-06-30
1.	Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla	B1	80.500,0	92.671,5	78.931,8	171.603,3	21.889,0	193.492,3	35.188,4
2.	Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas	B2/3/4	72.350,0	120.065,8	-	120.065,8	2.445,2	122.511,5	47.200,6
3.	IAE pastatų šilumos tiekimo sistemos	B5-5	1.000,0	1.180,5	-	1.180,5	153,1	1.333,6	976,0

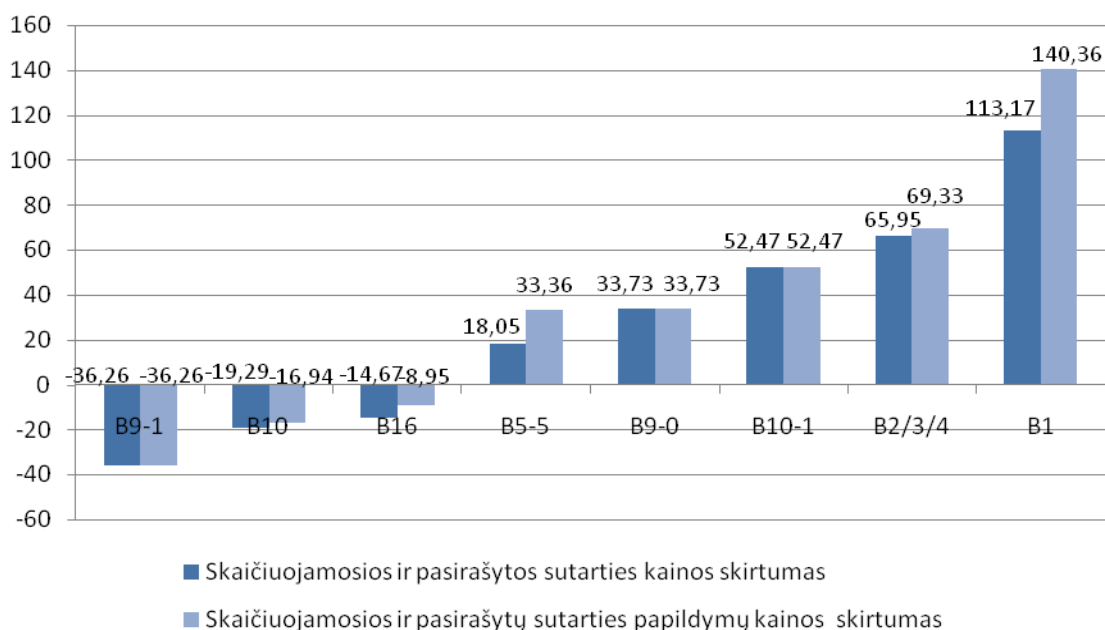
	modernizavimas								
4.	IAE 117/1 pastato įrangos deaktyvavimo ir išmontavimo projekto rengimas	B9-0	1.725,0	2.096,4	210,4	2.306,8	-	2.306,8	987,6
5.	IAE 1-ojo bloko turbinų salės įrangos deaktyvavimo ir išmontavimo projekto rengimas	B9-1	11.500,0	7.330,5	-	7.330,5	-	7.330,5	859,2
6.	Medžiagų radioaktyvumo (nebekontroliuojami eji lygiai) matavimo įrenginiai	B10	4.600,0	3.712,7	-	3.712,7	108,1	3.820,8	2.784,5
7.	Ignalinos AE fizinės saugos perimetro dalies perkėlimas	B10-1	600,0	914,8	-	914,8	-	914,8	869,1
8.	Valdomas šuntuojantis reaktorius IAE 330 kV AtS	B16	11.240,0	9.590,8	-	9.590,8	643,3	10.234,1	9.667,2
	Iš viso		183.515,0	237.563,6	79.142,2	316.705,8	25.238,7	341.944,4	98.002,3

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Kaip matyti, skaičiuojamosios projektų kainos skyrėsi nuo sutartinių kainų, nors projektų išlaidos buvo įvertintos dalyvaujant ERPB ekspertams. Projekto B1 skaičiuojamoji kaina buvo 80,5 mln. eurų, o pasirašius sutartį paaiškėjo, kad ji bus didesnė nei du kartus, t. y. 171,6 mln. eurų. Pasirašius sutarties papildymus, projekto kaina padidėjo iki 193,5 mln. eurų ir, lyginant su skaičiuojamąja, padidėjo beveik 2,5 karto. Atitinkamai projekto B2/3/4 pasirašytos sutarties kaina buvo 1,6 karto didesnė, nei skaičiuojamoji.

Šiuo metu įgyvendinamų projektų skaičiuojamųjų kainų santykis su pasirašytų sutarčių kainomis ir po sutarties papildymų iki 2009 m. birželio 30 d. nurodytas 10 pav.

10 pav. Pasikeitusios projektų vertės santykis su skaičiuojamąja šio projekto verte, proc.

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Iš 10 pav. matyti, kad projektų skaičiuojamųjų kainų ir pasirašytų sutarčių kainų skirtumas svyruoja nuo (minus) 36,26 proc. iki (plius) 113,17, o skirtumas tarp skaičiuojamosios kainos ir projekto kainos po papildymų dar didesnis, svyruojantis nuo (minus) 36,26 proc. iki (plius) 140,36 proc. Šie skaičiai atskleidžia skaičiuojamųjų kainų netikslumus ir abejotiną projektų (B1, B2/3/4, B10-1) kainų pagrindimą. Pvz., projekto B10-1 atveju IAE ENT konkurso neskelbė, nes, tarnybos teigimu, fizinės saugos perimetro dalies perkėlimą turėjo atlikti ta pati organizacija, kuri įrengė visą perimetrą ir turinti Valstybės saugumo išduotą pažymėjimą.

TIENRF lėšomis finansuojamų didžiausios apimties ir svarbiausių projektų, kuriuos administruoja ERPB, kainos nuolat auga. Tai rodo abejotiną šių projektų kainų pagrindimą ir neužtikrina ekonomiško ir rezultatyvaus IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo.

6. Techninių projektų derinimo proceso analizė

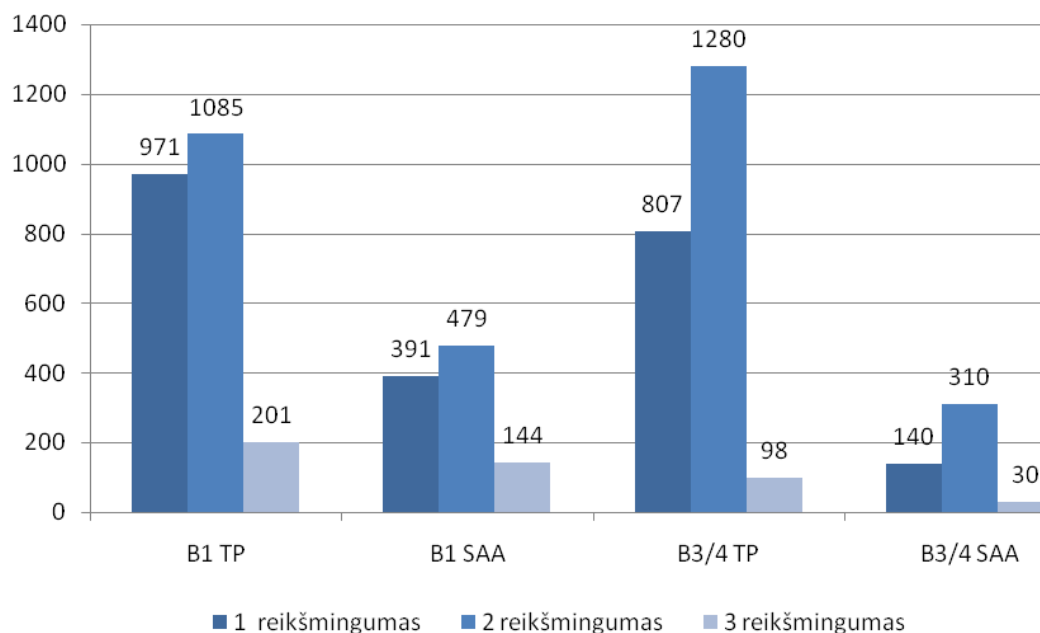
6.1. Rangovo parengtiems techniniams projektams teikiamos pastabos, kurias vėl reikia derinti

Svarbi problema yra ta, kad IAE eksploatavimo nutraukimo vykdomų projektų techniniai projektai (TP) parengti netinkamai ir neįvertintas laikas, per kurį turi būti peržiūrimos projekto techninės sąlygos ir jų atitiktis saugumo reikalavimams. Rangovo parengtiems TP surašoma daug pastabų, kurias reikia derinti, o dėl to gaišamas projektų įgyvendinimui skirtas laikas. Atlikdami pagrindinį auditą, analizavome B1 ir B3/4 projektus, norėdami nustatyti pateiktų pastabų derinimo įtaką šių projektų vėlavimui ir kainai.

Pagal sutarties sąlygas, užsakovas surašo pastabas į rangovo parengtą TP ir preliminarią saugos analizės ataskaitą (PSAA) per 45 dienas, o rangovas atsako į pateiktas pastabas per 28 dienas. Pažymėtina, kad rangovas projektų B1 ir B3/4 TP ir PSAA užsakovui pateikė jau vėluodamas atitinkamai 10 mėn. ir 13 mėn. (8 priedas). Per visą projekto B1 derinimo laikotarpį užsakovas rangovui pateikė 3271 pastabą, o derinimas užsitęsė 1 metus ir 4 mėn. Derinant projektą B3/4 buvo pateiktos 2665 pastabos ir derinimas užsitęsė 1 metus ir 1 mėn. (11 pav.).

Pastabas užsakovas pateikia pagal jų reikšmingumą – jos skirstomos į tris kategorijas: 1 – pastabos, kurias privaloma ištaisyti; 2 – pastabos, kurias rekomenduojama ištaisyti, jų neištaisyti būtina jas pagrįsti; 3 – mažai reikšmingos pastabos arba redakcinės klaidos, kurių taisymas paliekamas ataskaitos autorių nuožiūrai.

11 pav. B1 ir B3/4 TP ir PSAA pateiktų pastabų skaičius per visą derinimo laikotarpį, vnt.

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Kaip matyti 11 pav., daugiausia užsakovas pateikė antros kategorijos pastabų, kurias rekomenduojama ištaisyti, o jų neištaisius, būtina jas pagrįsti.

Pastebėjimas

Projektų B1 ir B3/4 TP ir PSAA buvo derinami anglų ir rusų kalbomis. IAE specialistai pastabas surašydavo rusų kalba, vėliau jas išversdavo į anglų kalbą ir siųsdavo rangovui. IAE specialistų nuomone, trečios kategorijos pastabos nereikšmingos, ir, lyginant su kitomis reikšmingumo kategorijomis, jų buvo ne daug, tačiau dėl vertimo klaidų kartai buvo neįmanoma suprasti išversto teksto esmės. Kad būtų paspartintas pastabų derinimo procesas, pastabos rangovui buvo siunčiamos dalimis.

Į lietuvių kalbą TP ir PSAA buvo išversti tik prieš siunčiant juos derinti Lietuvos valstybinėms institucijoms.

Projektų B1 ir B3/4 galutinės TP ir PSAA versijos IAE buvo pateiktos vėliau, nei atiduotos derinti Lietuvos institucijoms. IAE darbuotojų nuomone, norint paspartinti kitų vykdomų projektų TP ir PSAA suderinimą su užsakovu, jau rengiant pirmines TP ir PSAA specifikacijas, rangovas turėtų jas derinti su IAE specialistais.

Ilgai trunkantis techninių projektų ir preliminarinių saugos analizės ataskaitų derinimas ir pateiktų pastabų skaičius rodo, kad šie dokumentai parengti netinkamai ir užtęsia IAE eksploataavimo projektų įgyvendinimą.

6.2. Ilgai trunkančio projektų derinimo proceso įtaka projekto kainai

Kadangi TP ir PSAA derinimo procesas tarp rangovo ir IAE užsitęsė gana ilgai, paskaičiavome, kiek per tą laiką pakito statybos darbų kaina. B1 projekto derinimą rangovas užtęsė 183 dienas, IAE greičiau atsakė 13 dienų; B3/4 projekto derinimą rangovas užtęsė 479 dienas, IAE

užtesė 106 dienas. B1 projekto TP ir PSAA pateikimo data 2006-09-01, paskutinis suderinimo raštas gautas 2008-01-01. B3/4 projekto TP ir PSAA pateikimo data 2006-12-20, o paskutinis suderinimo raštas gautas 2008-01-15. Pagal Statistikos departamento duomenis, imant šiuos derinimo laikotarpius, keitėsi visų statinių statybos sąnaudų kainų indeksas (SSKI) ir kainų pokytis (lyginant su 2005 m. baziniu laikotarpiu).

9 lentelė. Statybos sąnaudų kainų indeksas ir kainų pokytis

Eil. Nr.	B1 projektas		B3/4 projektas	
	Derinimo laikotarpio data	SSKI ir kainų pokyčių indeksai	Derinimo laikotarpio data	SSKI ir kainų pokyčių indeksai
1.	2006-09-01	112,7239	2006-12-20	115,3870
2.	2008-01-01	133,2688	2008-01-15	133,2688

Šaltinis – Statistikos departamentas

■ **B1 projekto SSKI ir kainų pokytis per derinimo laikotarpį padidėjo: dėl rangovo užtesimo projektas pabrango 1,1mln. eurų¹⁴.**

Kadangi projekto B1 sutartyje yra numatyta formulė, pagal kurią, įvedus statybos darbų ir metalų indeksus, apskaičiuojama dalis, priklausanti nuo šių indeksų tolesnės projekto vertės, tai galima teigti, kad ši suma įtraukta į 2009-05-06 pasirašytą sutarties papildymą. (žr. 4 priedo 8 Nr.).

■ **B3/4 projekto SSKI ir kainų pokytis per derinimo laikotarpį: dėl rangovo užtesimo projektas pabrango 4,2 mln. eurų¹⁵, dėl IAE užtesimo projektas pabrango 0,9 mln. eurų¹⁶.**

Nors teoriškai projektas turėtų pabrangti šiomis sumomis, tačiau šio projekto ginčytinus klausimus sprendė arbitras (teisėjas), kuris šiuo metu yra patvirtinęs, kad užsakovui atlikus projekto pakeitimus, projektas brangsta tik 2,4 mln. eurų. Su šia suma nesutinka rangovas ir žada ateityje ją užginčyti, todėl negalime atmesti galimybės, kad projekto vertė gali pabrangti ir nurodytomis sumomis.

Dėl ilgo techninių projektų ir preliminarinių saugos analizės ataskaitų derinimo ir statybos darbų bei statybinių medžiagų kainų augimo projektų vertės didėjo.

¹⁴ Per visą derinimo periodą (487 dienas) SSKI ir kaina pakito 18,23 %; per dieną tai sudaro 0,04 %. Viso B1 projekto statybos darbų ir statybinių medžiagų kaina, pagal sutartį – 16,0 mln. eurų. Kadangi rangovas užtesė derinimą 183 dienas, o tuo laikotarpiu vienos dienos SSKI ir kainų pokytis sudarė pabrangimą–0,04 %; tai sutartyje pasirašyta 16,0 mln. eurų suma teoriškai padidėjo: $16.000.000 \cdot 0,04\% \cdot 183 = 1.095.797,08$ eurų.

¹⁵ Per visą derinimo periodą (390 dienas) SSKI ir kaina pakito 15,50 %, per dieną tai sudaro 0,04 %. Kadangi rangovas užtesė derinimą 479 dienas, tai skaičiuojam SSKI ir kainų pokytį. Per derinimo laikotarpį vienos dienos SSKI ir kainų pokytis padidėjo – 0,04%; tai sutartyje pasirašyta 23,0 mln. eurų suma teoriškai padidėjo: dėl rangovo užtesimo – 479 dienas: $23.000.000 \cdot 0,04\% \cdot 479 = 4.164.221,71$ eurų.

¹⁶ Per visą derinimo periodą (390 dienų) SSKI ir kaina pakito 15,50 %, per dieną tai sudaro 0,04 %. Kadangi IAE užtesė derinimą 106 dienas, tai skaičiuojam SSKI ir kainų pokytį. Per derinimo laikotarpį vienos dienos SSKI ir kainų pokytis padidėjo 0,04%; tai sutartyje pasirašyta 23,0 mln. eurų suma teoriškai padidėjo: dėl IAE užtesimo – 106 dienas: $23.000.000 \cdot 0,04\% \cdot 106 = 921.518,79$ eurų.

6.3. Ilgai trunkantis projektų derinimas su Lietuvos valstybės institucijomis

Atlikdami pagrindinį tyrimą, analizavome projektų B1 ir B3/4 TP PSAA derinimą su Lietuvos institucijomis, kurios delsia pateikti savo derinimo išvadas, o dėl to vėluojama šiuos projektus įgyvendinti. Analizės metu nustatėme, kad tuo pačiu metu Lietuvos institucijos ne tik derino TP ir PSAA derinimą, bet ir atliko specialiąją projektų ekspertizę.

Pagal Branduolinės energijos įstatymo 31 str. 1 dalį ir pagal Statybos techninio reglamento STR 1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“¹⁷ XVIII skirsnį, privaloma atlikti naujai statomų branduolinės energetikos objektų (BEO) valstybinę kompleksinę ekspertizę. Ši ekspertizė susideda iš bendrosios, kurią atlieka nepriklausomi ekspertai, ir specialiosios, kurią organizuoja (parinkdamos ekspertizės rangovą) pačios Lietuvos institucijos. Nors minėtame teisės akte nurodyta, kad BEO valstybinę kompleksinę ekspertizę organizuoja Aplinkos ministerija, į valstybės institucijas kreipėsi¹⁸ pats statytojas – Ignalinos AE. Statytojas nurodė, kad tokį pasiūlymą jam pateikė¹⁹ Aplinkos ministerija, siekdama efektyviai organizuoti šį darbą.

Pagal Branduolinės energijos įstatymo 30 str., BEO statybos projektas suderinamas su 8 valstybės institucijomis ir vietos savivaldos institucija, kurios teritorija ar jos dalis yra objekto sanitarinės apsaugos zonoje. Statybos projekto derinimą reglamentuoja Branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projekto derinimo tvarkos aprašas²⁰ (toliau – Aprašas). Aprašo II skyriuje nurodyta, kad valstybės institucija ir savivaldybė, išnagrinėjusios gautą statytojo prašymą su šioje tvarkoje nurodytais dokumentais (jų kopijomis), per 2 mėnesius privalo raštu pateikti jam projekto derinimo išvadas.

IAE, nesilaikydama minėtuose teisės aktuose nustatytos tvarkos, TP ir PSAA išsiuntė iš karto 14 valstybinių institucijų (Radiacinės saugos centrui prie SAM dokumentus išsiuntė savo iniciatyva), kad vienu metu būtų atliktos ir specialiosios ekspertizės, ir suderinti statybos projektai, tačiau su prašymu suderinti projektą nepateikė reikalingų dokumentų (9 priedas). IAE specialistų teigimu, jie šį darbą organizavo tokiu būdu, nes kilo daug neaiškumų dėl specialiųjų ekspertizių eigos (kai kurių valstybės institucijų nuomone jos nekompetentingos atlikti ar organizuoti specialiąsias ekspertizes) ir šių ekspertizių rezultatų įforminimo²¹.

Pažymėtina, kad TP turi būti derinami tik po teigiamų ekspertizės išvadų, nes jas valstybės institucijoms reikia pateikti kartu su TP.

¹⁷ Aplinkos ministro 2002-04-30 įsakymu Nr.214 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“ patvirtinimo“.

¹⁸ VĮ „Ignalinos atominė elektrinė“ 2007-10-04 raštas Nr. 10S-5678 (15.5) ir 2007-12-07 raštas Nr. 10S-6891 (15.5) „Dėl Ignalinos AE BEO techninių ekspertizių ir derinimo“.

¹⁹ Aplinkos ministerijos sekretoriaus 2003-06-17 raštas Nr. 13-1-4231 „Dėl BEO projektų valstybinės ekspertizės tvarkos“.

²⁰ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-03 nutarimu Nr. 1873 „Dėl Branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projekto derinimo tvarkos aprašo“ (2009-03-04 nutarimo Nr. 158 nauja redakcija).

²¹ Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijoje pasitarimo, įvykusio 2008 m. kovo 15 d. branduolinės energetikos objektų projektų (B1, B3/4) specialiųjų ekspertizių klausimais protokolas Nr. D4-16.

Aplinkos ministerijos nuomone, projektų derinimą nuo valstybinės kompleksinės ekspertizės reikėtų atskirti. Ilgiausiai trunka ekspertizė, nes pagal pateiktas pastabas projektas taisomas ir vėl tikrinamas. Kai projektai pateikiami derinti po ekspertizės su visais reikalingais dokumentais, derinimo procedūra neužtrunka. Tačiau IAE kai kuriuos projektus teikia derinti dar neparengusi teritorijos detalaus plano ar netgi neatlikusi planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procedūrų. Kadangi minėtų dokumentų sprendiniai yra privalomi projektuojant, todėl projektai negali būti vertinami be šių dokumentų.

Valstybės institucijų atliktų specialiųjų ekspertizių ir derinimo laikotarpio analizės rezultatai pateikti 10 priede. Kaip matome, tiek ekspertizės, tiek derinimo procedūros tęsiasi gana ilgai (iki 1,5 metų), tačiau negalime teigti, kad šios procedūros per ilgai užsitęsė tik dėl valstybės institucijų kaltės, nes ekspertizės atlikimo terminas nenurodytas, o derinimas atliekamas po valstybinės kompleksinės ekspertizės, kuriai nustatytas 2 mėn. terminas.

Minėti teisės aktai nereglamentuoja, kaip Aplinkos ministerija turi organizuoti valstybinę kompleksinę ekspertizę, todėl, norėdama atsisakyti tarpininkavimo ir pagreitinti procesą, šią teisę ministerija suteikė IAE. Faktiškai specialiosios ekspertizės ir derinimo procesą organizavusi IAE, neturėdama tokio darbo patirties, nesilaikė nustatyto procedūrų atlikimo eiliškumo, dėl to kilo nesusipratimų valstybės institucijose ir procedūros užsitęsė. Manome, kad tokie Aplinkos ministerijos veiksmai nepadėjo jai siekiant efektyviai organizuoti šį darbą.

Šiuo metu derinamas Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriame numatyta supaprastinti ekspertizės ir derinimo procedūras, t. y. vietoj valstybinės kompleksinės ekspertizės numatyta tik privaloma bendroji ekspertizė. Atsisakius specialiosios ekspertizės, BEO saugumas neturėtų nukentėti, nes valstybės institucijos turės galimybę patikrinti projektus jų derinimo metu. Procedūros turėtų sutrumpėti kelis kartus, todėl projektus bus galima derinti greitai ir efektyviai. Mūsų nuomone, reikėtų keisti ir Apraše numatytą projektų derinimo tvarką, kadangi ji neatitinka nūdienos reikalavimų.

Atlikę projektų derinimo analizę, nustatėme, kad kai kurios institucijos derinimo procedūras atliko nesilaikydamos derinimo terminų, o su Visagino miesto savivaldybe techniniai statybos projektai iki 2009 m. liepos 1 d. dar buvo nesuderinti. Kaip minėta, savivaldybė šį procesą vilkina, norėdama gauti lengvatų ir valstybės finansavimą socialinėms reikmėms ir šilumos išlaidoms dengti. Nesuderinus su savivaldybe, rangovas negali pradėti statybos darbų.

Esant tokiai situacijai, LR Ministras Pirmininkas sudarė darbo grupę²² finansinės paramos Ignalinos AE regiono savivaldybėms ir naujos atominės elektrinės statybai reikalingų techninių

²² Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2009-07-22 potvarkis Nr. 289 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

projektų leidimų suderinimo klausimams išnagrinėti bei teisės aktų projektams parengti. Darbo grupė savo ataskaitoje nurodė, kad dar uždelsus statybų leidimų išdavimą, nebus įvykdyti darbai, kurie atliekami tik šiltuoju metų laiku ir nusikels į ateinantį pavasarį. Apie susidariusią situaciją buvo informuota Donorų asamblėja ir EK, kurios išreiškė didelį susirūpinimą, tačiau pripažino, kad tai yra Lietuvos vidaus problemos, kurios turi būti išspręstos nedelsiant. Šios problemos ateityje gali neigiamai paveikti derybų rezultatus dėl tolesnės ES finansinės paramos uždarant IAE (derybos dėl 2014–2020 m. finansinės perspektyvos prasidės 2010 m.). Be to, jei bus delsiama išduoti leidimus statyboms, rangovas, vadovaudamasis sudaryta sutartimi, įgyja teisę reikalauti nuostolius atlyginti, o tai būtų 0,550 mln. Lt per mėnesį. Darbo grupė pateikė išvadas, kad IAE regionas turi būti remiamas, o socialiniai ekonominiai IAE uždarymo padariniai turi būti kompensuojami.

Pastebėjimas

2009 m. rugpjūčio 20 d. vykusiam Visagino Tarybos posėdyje B1 ir B3/4 techniniai projektai buvo suderinti. Šie projektai buvo derinami nuo 2007 m. lapkričio mėn. iki 2009 m. rugpjūčio mėn.

7. Papildomos išlaidos, susijusios su IAE uždarymu

Audito metu nustatyta, kad B1 ir B2/3/4 projektų įgyvendinimas vėluoja dėl:

- planavimo patirties stokos, nes tokio tipo reaktoriai stabdomi pirmą kartą pasaulyje;
- rangovui pateikiamų netikslių pradinių duomenų, todėl rangovas nuolat teikia pretenzijas ir ilgina projektų įgyvendinimo terminus;
- darbų kokybei per mažai skiriamos dėmesio, todėl IAE ir VATESI specialistai pateikia daug pastabų dėl projektinės dokumentacijos rangovo parengtų techninių B1 ir B2/3/4 projektų;
- teikiamų nereikšmingų pastabų, kurios vilkina projektų įgyvendinimo procesą;
- ilgai trunkančio specialiosios projektų ekspertizės ir techninių projektų derinimo proceso, nes jis truko ilgiau kaip 1,5 metų.

Projektų įgyvendinimo vėlavimas gali neigiamai paveikti eksploataavimo nutraukimo proceso finansavimą, nes atsiranda papildomų išlaidų ir didėja įgyvendinamų projektų biudžetai. IAE ENT specialistai atliktais apytiksliais skaičiavimais projekto B1 vėlavimą įvertino taip:

- išlaidos vėluojant iškrauti pirmąjį reaktorių – 1,07 mln. Lt/mėn.;
- išlaidos vėluojant iškrauti panaudoto branduolinio kuro išlaikymo baseinus – 0,69 mln. Lt/mėn., iš viso per mėnesį nurodytos išlaidos sudaro 1,76 mln. Lt.

Atsižvelgiant į tai, kad B1 projektas vėluoja apie 31 mėn. (2,5 m.), galima teigti, kad IAE jau patyrė 54,56 (31x1,76) mln. Lt papildomų išlaidų.

Paprašius pateikti visas atsiradusias papildomas išlaidas dėl projektų B1 ir B2/3/4 vėlavimo, IAE jokių paskaičiavimų nepateikė, motyvuodama tuo, kad šių projektų įgyvendinimo terminai

perkelti atitinkamai į 2011 m. ir 2012 m. ir jokio vėlavimo nėra (2 priedas). IAE nuomone, papildomas išlaidas reikėtų įvertinti tik už 2015–2016 m., kai bus baigtas kuro iškrovimas iš II energijos bloko. Per tuos dvejus metus iš TIENRF reikės mokėti darbo užmokestį personalui, dirbančiam su kuru, ir dengti kontrolės ir saugos sistemų priežiūros sąnaudas. Šias sąnaudas, jų nuomone, sunku įvertinti, nes iš anksto neįmanoma nustatyti energijos išteklių kainų ir jų sunaudojimo.

Ignalinos AE pateikė sąrašą priemonių, kurių ji ėmėsi, siekdama sušvelninti projekto B1 vėlavimo pasekmes, (pašalinti kurą iš I energijos bloko reaktoriaus):

- išplėsta veikianti panaudoto branduolinio kuro saugykla (80 tūkst. eurų Ignalinos AE lėšų);
- nupirkta 10 seno tipo konteinerių (papildomas projektas B1-5; 4,7 mln. eurų TIENRF lėšų; šia suma sumažinta B1 vertė);
- išskirtas atskiras B1 etapas – pamatų polių ir pamatų įrengimas (papildomai nekainavo, nes šios sąnaudos įtrauktos į B1 vertę);
- pagamintų naujo tipo konteinerių saugojimas gamykloje (2250,0 tūkst. eurų TIENRF lėšų, šios sąnaudos su paskutiniu pasirašytu papildymu įtrauktos į B1 vertę).

Kadangi B1 projekto įgyvendinimas vėluoja, dalį panaudoto kuro reikės laikyti pačioje Ignalinos AE, t. y. neveikiantčiame reaktoriuje, dėl ko didės atominės elektrinės uždarymo sąnaudos. IAE pateiktais skaičiavimais, jos išlaidos 2010 m. (įskaitant personalo, kuris liks dirbti, darbo užmokestį, kompensacijas atleidžiamiems darbuotojams, mokesčius, elektros energijos ir dujų kainas) kainuos apie 91,44 mln. eurų (315,7 mln. Lt). Finansavimo šaltiniai – ES teikiama finansinė parama, VĮ IAE Eksploatavimo nutraukimo fondo lėšos, valstybės biudžeto lėšos.

Vėluojant projektų įgyvendinimui, didėja eksploatavimo nutraukimo sąnaudos, o tai gali didinti IAE uždarymo finansavimo poreikį iš ES ir valstybės biudžeto lėšų tiek 2007–2013 metų laikotarpiu, tiek vėlesniais laikotarpiais. Tolesnis galimas išlaidų modelis Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimui finansuoti kol kas neparengtas.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Lėšos elektrinės sustabdymui valstybės įmonės Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo fonde (ENF) pradėtos kaupti nuo 1995 m., tačiau, nusprendus sustabdyti elektrinę pirma laiko, papildomų lėšų skiria Europos Sąjunga (ES) ir šalys donorės. Šią paramą ES teikia per Tarptautinį Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondą (TIENRF), administruojamą Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB), ir Ignalinos programos dalį, administruojamą Lietuvos institucijų. (1 skyrius, 9 psl.)

- Šalių donorių įnašai ir įsipareigojimai, 2009 m. balandžio 30 d. duomenimis, sudarė 640,8 mln. eurų. Nuo pat TIENRF įsteigimo pagrindinis donoras yra ES, kuris, tikėtina, ir toliau išliks vieninteliu donoru, tačiau dėl IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo terminų nukėlimo ir dėl to augančių sąnaudų gali neužtekti ES lėšų, todėl elektrinės uždarymui teks naudoti nacionalinio biudžeto lėšas. (3 skyrius, 13 psl.)
- LR Vyriausybė turėjo galimybę kviesti pagrindinių atominės energetikos valstybių (JAV, Kanados, Japonijos ir kt.) vyriausybes tapti šalimis donorėmis ir jų sumokėtais įnašais papildyti TIENRF lėšas. Nepasinaudota galimybe šias valstybes įtikinti galima ekonomine nauda, jei jų įmonės dalyvaus didelės vertės pirkimuose. (3 skyrius, 13 psl.)

2. Projektams, finansuojamiems TIENRF lėšomis, įgyvendinti numatyta 1698,02 mln. Lt, pasirašyta sutarčių už 1693,17 mln. Lt, panaudota 871,94 mln. Lt, arba tik 51 proc. numatytų lėšų. 2009 m. pirmojo ketvirčio pabaigoje iš TIENRF skirtų lėšų (2000–2006 m. finansavimas) buvo finansuota 16 projektų, iš jų: 7 laikomi užbaigtais, o 9 įgyvendinami (du projektus vykdo AB „Lietuvos elektrinė“). Iš minėtų 9 projektų – 7 įgyvendina Ignalinos AE ir šių projektų įgyvendinimas vėluoja. (5 skyrius, 19 psl.)

- Vėlavimas įgyvendinant didžiausios apimties ir svarbiausius projektus B1 „Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla“ ir B2/3/4 „Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas“, kuriems numatytos lėšos sudaro 53 proc. visiems projektams įgyvendinti numatytų lėšų, turi didelę įtaką bendram projektų įgyvendinimui. Lyginant planuotą projektų įgyvendinimo eigą pagal GENP su faktine, projekto B1 įgyvendinimas vėluoja 31 mėn. (2,5 m.), B2 – 36 mėn. (3 m.) ir B3/4 – 22 mėn. (1,8 m.). Šiuos didžiausios apimties ir svarbiausius projektus įgyvendina tas pats rangovas. (5 skyrius, 19 psl.)
- Vykdamas projektų B1 ir B2/3/4 įgyvendinimą, papildomai buvo pasirašoma konsultacinio pobūdžio sutarčių, todėl IAE eksploatavimo nutraukimui reikia vis daugiau lėšų. Per 2002–

2009 m. pirmąjį pusmetį projekto B1 kaina išaugo nuo 80,5 mln. eurų skaičiuojamosios iki 171,6 mln. eurų faktinės sutarties kainos, o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, kaina išaugo iki 193,5 mln. eurų; projekto B2/3/4 kaina išaugo nuo 72,4 mln. eurų skaičiuojamosios iki 120,1 mln. eurų faktinės sutarties kainos, o pasirašius paskutinį sutarties papildymą, kaina išaugo iki 122,5 mln. eurų. (5 skyrius, 21, 25 psl.)

- Nuolat augančios projektų kainos rodo abejotiną šių kainų pagrindimą ir neužtikrina ekonomiškai ir rezultatyvaus IAE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo. (5 skyrius, 21, 25 psl.)
- Dėl B1 ir B2/3/4 projektų įgyvendinimo vėlavimo ir kilusių nesutarimų tarp Ignalinos AE ir rangovo prireikė papildomų 5,2 mln. eurų išlaidų konsultacinėms paslaugoms ir reikėjo pirkti seno tipo kontenerius. (4 skyrius, 17 psl.; 7 skyrius, 35 psl.)
- Kadangi B1 projekto įgyvendinimas vėluoja, dalį panaudoto kuro reikės laikyti pačioje Ignalinos AE, t. y. neveikiančiame reaktoriuje, dėl ko didės atominės elektrinės išlaikymo sąnaudos, kurios 2010 m. gali sudaryti apie 91,44 mln. eurų (315,7 mln. Lt). (7 skyrius, 35 psl.)
- Projektų sutartinės kainos auga sparčiau negu įvykdytų darbų apimtys, o iš anksto sumokėtų sumų likutis metų pabaigoje būdavo didesnis negu įvykdyta darbų. Skirtumas tarp sutartinių projektų kainų, iš anksto rangovams išmokėtų sumų ir įvykdytų darbų nuolat didėja. (5 skyrius, 23, 26 psl.)
- ERPB taisyklių nuostata, leidžianti rangovams iš anksto sumokėti iki 30 proc. visos projekto vertės, sudarė prielaidas, kad TIENRF lėšos kelerius metus nebuvo naudojamos efektyviam Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimui. Projektų B1 ir B2/3/4 techniniai projektai buvo neparengti ir nesuderinti, o rangovui iš anksto sumokėtos sumos viršijo šių projektų projektavimo darbų kainą. (5 skyrius, 23, 26 psl.)
- Vėluojant projektų įgyvendinimui, didėja eksploatavimo nutraukimo ir atominės elektrinės išlaikymo sąnaudos, o tai gali didinti IAE uždarymo finansavimo poreikį iš ES ir valstybės biudžeto lėšų tiek 2007–2013 metų, tiek vėlesniais laikotarpiais. Tolesnis galimas Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelis kol kas neparengtas. (7 skyrius, 35 psl.)

3. Pagal Lietuvos Respublikos ir ERPB sudarytą Bendrąją sutartį bankas veikia TIENRF vardu kaip fondo lėšų administratorius ir neprisiima atsakomybės už tinkamą lėšų panaudojimą, o Lietuvos Respublikos institucijoms tenka atsakomybė dėl projektų įgyvendinimo, tačiau jos neadministruoja šių projektų įgyvendinimui skirtų lėšų. Pasikeitus Lietuvos statusui, Bendrosios sutarties sąlygos nebuvo keičiamos, nors LR Vyriausybė 2005 m. įpareigojo Ūkio ministeriją parengti ES paramos, skiriamos per TIENRF, administravimo perėmimo iš ERPB tvarkaraštį ir pateikti pasiūlymus dėl reikiamų veiksmų. (3 skyrius, 13 psl.)

- Sudarant dotacijų sutartis tarp ERPB ir IAE nedalyvauja Lietuvos institucija, atsakinga už eksploataavimo projektų įgyvendinimą. (3 skyrius, 13 psl.)
- Oficialiai patvirtintų ERPB ataskaitų apie įgyvendinamus projektus ir pinigų srautus Energetikos ministerija (anksčiau – Ūkio ministerija) negauna. (3 skyrius, 13 psl.)
- Lietuva ir ERPB turėjo įsteigti Jungtinį komitetą, kurio tikslas – aptarti projektų įgyvendinimo eigą, pasiektą pažangą, kliūtis ir problemas, tačiau toks komitetas nebuvo įsteigtas. Neįsteigus Jungtinio komiteto, sumažėjo LR Vyriausybės galimybės daryti įtaką Ignalinos uždarymo proceso organizavimui ir kontroliuoti šiam tikslui skiriamų finansinių išteklių panaudojimą. (3 skyrius, 13 psl.)

4. Nesudarytos reikiamos teisinės prielaidos efektyviai įgyvendinti Ignalinos AE eksploataavimo nutraukimo procesą. (2 skyrius, 11 psl.)

- Vyriausybė, nustačiusi Ignalinos AE I bloko sustabdymo datą, neatsižvelgė į tuo metu galiojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus – prieš 5 metus iki eksploataavimo nutraukimo pradžios parengti galutinį eksploataavimo nutraukimo planą (GENP) ir pateikti jį VATESI. (2 skyrius, 11 psl.)
- Pagal Branduolinės energijos įstatymo reikalavimus, tam, kad būtų pradėtas atominės elektrinės eksploataavimo nutraukimas, turi būti priimtas specialus įstatymas. Ignalinos AE II bloką Vyriausybė įsipareigojo sustabdyti iki 2009 m. pabaigos, tačiau įstatymas dėl šio bloko uždarymo dar nepriimtas. (2 skyrius, 11 psl.)
- Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės struktūrinis padalinys – ENT nustato elektrinės eksploataavimo nutraukimo politiką ir jos įgyvendinimo būdus, organizuoja nutraukimo procesą, tačiau nei įmonės įstatuose, nei įmonės generalinio direktoriaus nuostatuose atsakomybė už šio proceso vykdymą nenumatyta. (3 skyrius, 13 psl.)
- Nesukurta bendra Ignalinos atominės elektrinės uždarymo proceso kontrolės ir atskaitomybės sistema, kuri leistų efektyviau valdyti procesą ir kontroliuoti projektų įgyvendinimo eigą. (1 skyrius, 9 psl.)

5. Ilgai trunkantis rangovo parengtų techninių projektų ir preliminarinių saugos analizės ataskaitų derinimas su Ignalinos AE, pateiktų pastabų skaičius rodo, kad šie dokumentai parengti nepakankamai kokybiškai. Nepakankamas ir nesuderintas ekspertizės ir derinimo proceso reglamentavimas apsunkina šį procesą ir nepagrįstai ilgina projektų įgyvendinimo trukmę. (6 skyrius, 30 psl.)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Vykdamas Bendrosios sutarties „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ 5 str. nuostatas, siekti, kad būtų įsteigtas Jungtinis komitetas. (3 išvada)
2. Suteikti įgaliojimus nepriklausomam subjektui vykdyti IAE įgyvendinamų projektų stebėseną ir valdymą bei užtikrinti IAE eksploatavimo nutraukimo kontrolę. Už šios veiklos vykdymą subjektas turėtų tiesiogiai atsiskaityti Lietuvos valstybės institucijoms. (4 išvada)
3. Paspartinti Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, kuriame būtų numatyta supaprastinti ekspertizės ir derinimo procedūras, derinimą ir šio projekto teikimą Lietuvos Respublikos Seimui. (5 išvada)
4. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, inicijuoti nutarimo „Dėl branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projekto derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, siekiant pagreitinti derinimo procesą su Lietuvos valstybės institucijomis. (5 išvada)

Energetikos ministerijai:

1. Atsižvelgiant į tai, kad Bendroji sutartis „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ reglamentavo Lietuvos ir ERPB santykius iki Lietuvos įstojimo į ES, inicijuoti konsultacijas su EK dėl tolimesnio Bendrosios sutarties galiojimo ar sąlygų keitimo. (3 išvada)
2. Derantis su EK siekti, kad finansinė parama Lietuvai būtų teikiama iki visiško Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo ir kad Lietuva galėtų aktyviau dalyvauti projektų įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo procese. (1 išvada)
3. Įpareigoti valstybės įmonę Ignalinos atominė elektrinė parengti 2014–2020 m. laikotarpio Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelį, paskaičiuoti atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo ir jos išlaikymo sąnaudas ir pateikti jas Energetikos ministerijai iki derybų su EK pradžios. (2 išvada)

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Rita Buidovienė

Valstybinio audito ataskaitos nuorašai pateikti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybei, 1 egz.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, 1 egz.

VĮ Ignalinos atominė elektrinė, 1 egz.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
1 priedas

10 lentelė. Šalių donorių įnašai į Ignalinos tarptautinį eksploatavimo nutraukimo
rėmimo fondą 2009 m. balandžio 30 d.

Šalis	Įsipareigojimai (meur)	Įsipareigojimai (proc.)
Austrija	1,500	0,23
Belgija	1,636	0,26
Danija	2,686	0,42
Europos Sąjunga	607,90	94,9
Suomija	1,500	0,23
Prancūzija	1,500	0,23
Vokietija	6,500	1,01
Airija	0,833	0,13
Liuksemburgas	1,500	0,23
Nyderlandai	1,500	0,23
Norvegija	1,500	0,23
Lenkija	1,500	0,23
Ispanija	1,500	0,23
Švedija	5,895	0,92
Šveicarija	1,909	0,29
Jungtinė Karalystė	1,500	0,23
Viso įsipareigojimai:	640,859	100
Viso mokėjimai*:	569,935	88,9
* Mokėjimai, gauti ne eurais, yra konvertuojami į eurus įmokos datai. Šaltinis – Ūkio ministerija		

Kiti pajamų šaltiniai: suminės palūkanos 2000-06-12–2009-04-30

47,153 MEUR

Iš viso: 688,012 MEUR

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui
naudojimas“
2 priedas

11 lentelė. Vykdomų IAE eksploatacijos nutraukimo projektų esama būklė 2009-07-01

Eil. Nr.	Projekto pavadinimas	Projekto kodas	Planuojamo projekto įgyvendinimo laikotarpis iki kontrakto sudarymo pagal preliminarų planą		Kontrakto sudarymo data	Planuota baigimo data pagal kontraktą	Planuota projektų baigimo data pagal GENP	Patikslinta projekto baigimo data pagal kontrakto papildymą	Patikslinta projekto baigimo data GENP	Pagal esamą projekto būklę numatoma įgyvendinimo data	Vėlavimas lyginant su preliminarium planu, mėn. (11-5)	Vėlavimas lyginant su kontrakto data, mėn. (11-7)	Vėlavimas lyginant su projekto įgyvendinimo data, mėn. (11-9)	Vėlavimas lyginant su patikslintu pagal kontrakto papildymą GENP, mėn. (11-10)	Projekto esama būklė 2009-07-01
			Pradžia	Pabaiga											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla (LPBKS)	B1	2003.09.01	2009.10.01	2005.01.12	2008.08.30	2008.01.01	2011.03.01	2011.03.01	2011.03.01	17	31	0	0	Įrengti poliai pamatams. Baigiama atlikti techninio bendroji projekto ekspertizė.
2.	Kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo ir pradinio apdorojimo įrenginiai	B2	2003.12.01	2007.06.01	2005.11.30	2009.11.01	2008.01.01	2009.11.01	2011.02.01	2012.10.01	65	36	36	20	Po IAE pateiktų pastabų suderinta techninio projekto 2-oji versija. Laukiama 3-osios versijos iš rangovo.
3.	Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas (KATSK)	B3/4	2003.12.01	2007.06.01	2005.11.30	2009.11.01	2008.01.01	2009.11.01	2011.07.01	2011.09.01	52	22	22	2	Atlikta projekto valstybinė kompleksinė ekspertizė. Laukiamas atsakymas dėl projekto derinimo iš Visagino savivaldybės.
4.	IAE pastatų šilumos tiekimo sistemos modernizavimas	B5-5	2002.06.30	2004.12.31	2007.05.17	2008.12.01	2004.12.31	2008.12.01	2009.11.01	2009.12.01	60	12	12	1	Vykdomas paskutinis 4-asis darbų etapas. Keičiami šilumos mazgai.
5.	IAE 117/1 pastato įrangos	B9-0	2007.05.31	2008.10.31	2007.08.23	2009.06.03	2006.12.31	2009.06.03	2010.12.01	2010.04.01	17	10	10	-8	Techninio projekto pagrindiniai dokumentai

	deaktyvavimo ir išmontavimo projekto rengimas														išnagrinėti ir suderinti. Darbinis projektas derinamas su rangovu.
6.	IAE 1-ojo bloko turbinų salės įrangos deaktyvavimo ir išmontavimo projekto rengimas	B9-1	2007.05.15	2009.05.15	2007.11.22	2009.11.21	2006.12.31	2009.11.21	2009.06.01	2009.06.01	13	6	6	12	Techninio projekto pagrindiniai dokumentai išnagrinėti ir suderinti. Darbinis projektas derinamas su rangovu.
7.	Medžiagų radioaktyvumo (nebekontroliuojami eji lygiai) matavimo įrenginiai	B10	2005.10.10	2007.07.30	2006.12.11	2008.04.01	2007.12.31	2009.10.15	2009.09.01	2009.11.01	28	19	1	12	Statybos darbai užbaigti ir sumontuota visa įranga. Vyksta kompleksinė sistemos patikra.
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė															

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
3 priedas

Projekto B1 kainos išskirstymas

1) pradinė (nekintama) sutarties suma (*contract price*) – 92,7 mln. eurų, į kurią įeina 39 specialiųjų konteinerių gamybos ir panaudoto branduolinio kuro saugyklos projektavimo ir statybos sąnaudos;

2) papildoma pasirinkimų suma (*options price*), į kurią įeina 163 specialiųjų konteinerių gamybos sąnaudos. Ji priklauso nuo laikotarpio, per kurį turėjo būti patvirtintas 163 specialiųjų konteinerių pirkimas (šis laikotarpis buvo numatytas tam, kad šalys donorės patvirtintų papildomą sumą reikalingą projektui įgyvendinti).

- Pirmoji (papildoma) pasirinkimų suma – fiksuota. Ji galioja iki 2005-04-30, t. y. papildomai ji sudarytų 72,2 mln. eurų, o bendra sutarties suma būtų 164,9 (92,7+72,2) mln. eurų;
- Antroji (papildoma) pasirinkimų suma galioja iki 2005-11-30. Ji sudaryta iš 64,5 mln. eurų (kintama dalis) ir maksimalaus sumos papildymo – 14,2 mln. eurų; bendra sutarties suma būtų 171,4 (92,7+64,5+14,2) mln. eurų;

Trečioji (papildoma) pasirinkimų suma galioja nuo 2005-12-01 iki 2006-03-31. Ji sudaryta iš 64,5 mln. eurų (kintama dalis), maksimalaus 14,4 mln. eurų papildymo ir nurodyto laikotarpio mokėjimo pratęsimo – 0,2 mln. eurų; bendra sutarties suma būtų 171,7 (92,7+64,5+14,4+0,2) mln. eurų;

Kadangi 163 specialiųjų konteinerių pirkimas buvo patvirtintas 2006-07-31, projektui B1 buvo pritaikyta trečiojo varianto kaina.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
 uždarymui naudojimas“
 4 priedas

12 lentelė. Projekto B1 sutarties papildymai, tūkst. eurų ir proc.

Eil. Nr.	Papildymo pavadinimas	Suma	Proc. nuo sutarties sumos
1.	Pradinė projekto vertė (sutarties)	171.603,3	
2.	Projekto B1 ribos perkėlimas	-230,5	-0,13
3.	Papildomos saugos sistemos	+217,4	+0,13
4.	Perimetro optimizavimas	-45,8	-0,03
5.	Klaidingų duomenų pretenzija	+2.723,1	+1,59
6.	Konteinerių skaičiaus sumažėjimas	-4.739,2	-2,76
7.	Kiti techniniai pakeitimai	+876,4	+0,51
8.	Statybų kainos padidėjimas	+3.000	+1,75
9.	Laikinas konteinerių saugojimas	+2.000	+1,17
10.	Galimas statybos darbų padidėjimas (priklauso nuo indeksų reikšmės)	+6.000	+3,5
11.	Galimas konteinerių gamybos kainos padidėjimas (priklauso nuo indeksų reikšmės)	+6.000	+3,5
12.	Papildomų resursų įvertinimas	+4.000	+2,33
13.	Papildomai įvertintas laikinas konteinerių saugojimas	+250	+0,15
14.	Papildomos statybų kainos padidėjimas	+1.837,6	+1,07
15.	Sutarties įsipareigojimai po visų papildymų	193.492,3	+12,76

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
5 priedas

13 lentelė. Projekto B1 kainos kitimas

Projektas		B1				
Sutarties Nr.		B1/CA06/D1/01				
Sutarties pavadinimas		Naujos panaudoto kuro saugyklos projektavimas ir statyba				
Rangovas		GNS - NUKEM Technologies GmbH				
Sutarties kainos valiuta		EUR				
Konkurso metu pasiūlyta kaina		165.055.227,97 – 2003-2005				
Sutarties kainos		92.671.476,97 – 2005-01-12				
Dabartinė kontrakto kaina		170.404.693,67 – 2009-01-01				
Dabartinis įsipareigojimų kontraktas		193.492261,97 – 2009-05-06				
Eil. Nr.	Pavadinimas	Projektavimas	Gamyba	Aprūpinimas	Įrengimas ir paslaugos	Iš viso
I etapas Darbo P1-I; P1-II; P1-III; P1-IV; P1-V skyriai						
1.	Statyba	3.163.513	20.744.437	0	193.234	24.101.183
2.	Įranga (P1-I; P1 II; P1-IV)	3.689.615	14.708.213	171.673	3.102.514	21.672.015
3.	Konteineriai 001-039	1.012.015	16.875.923	569.828	118.183	18.575.949
4.	Įranga (P1-III; P1-V)	0	348.505	0	118.183	466.688
5.	Licencijavimas	2.685.745	921.177	0	282.483	3.889.405
6.	Operacijų vadovas	24.494	5.443	0	132.972	162.910
7.	Mokymai	57.154	0	0	173.598	230.751
8.	Konkurso metu pasiūlyta kaina	10.632.535	53.603.699	741.501	4.121.167	69.098.901
9.	Sutarties kainos pataisos (A1.3 Kainos tvarkaraščio santrauka, 17 puslapis iš 39)	154.912	793.922	19.364	-21.435	946.762
10.	Sutarties kainos	10.787.447	54.397.620	760.865	4.099.732	70.045.663
11.	B1 sutarties pakeitimas 005	499.466	2.559.765	62.433	123.056	3.244.720
12.	Dabartinė kontrakto kaina	11.286.913	56.957.385	823.298	4.222.787	73.290.384
13.	Mokėjimai išskirtinėmis aplinkybėmis	1.070.449	5.486.053	133.806	0	6.690.308
14.	Dabartinis įsipareigojimų kontraktas	12.357.363	62.443.438	957.104	4.222.787	79.980.692
II etapas Darbo P2-I; P2-II D skyriai						
1.	Statyba	62.811	4.410.217	0	0	4.473.028
2.	Įranga (P2-I; P2-II; D) (P2-I; P2-II; D)	4.957.761	11.662.840	135.563	551.879	17.308.044
3.	Licencijavimas	464.923	427.376	0	58.416	950.715
4.	Operacijų vadovas	41.661	0	0	0	41.661
5.	Mokymai	10.915	0	0	16.010	26.925
6.	Konkurso metu pasiūlyta kaina	5.538.071	16.500.433	135.563	626.305	22.800.373
7.	Sutarties kainos pataisos (A1.3 Kainos tvarkaraščio santrauka, 17 puslapis iš 39)	-10.029	-158.244	-4.350	-1.935	-174.559
8.	Sutarties kainos	5.528.042	16.342.189	131.213	624.370	22.625.814
9.	B1 sutarties pakeitimas 005	16.030	252.914	6.953	19.996	295.892
10.	Dabartinė kontrakto kaina	5.544.071	16.595.103	138.166	644.367	22.921.706
11.	Mokėjimai išskirtinėmis	499.660	7.883.620	216.720	0	8.600.000

	aplinkybėmis					
12.	Dabartinis įsipareigojimų kontraktas	6.043.731	24.478.723	354.886	644.367	31.521.706
Pasirinkimo sandoris Darbo P2-III skyriai						
1.	Konteineriai 040-202	0	69.436.865	2.262.516	0	71.699.381
2.	Įranga (P2-III)	0	1.456.573	0	0	1.456.573
3.	Konkurso metu pasiūlyta kaina	0	70.893.438	2.262.516	0	73.155.954
4.	Sutarties kainos pakeitimas 003	0	76.490.641	2.441.147	0	78.931.788
5.	B1 sutarties pakeitimas 005	0	4.592.614	146.570	0	4.739.184
6.	Dabartinė kontrakto kaina	0	71.898.027	2.294.577	0	74.192.604
7.	Mokėjimai išskirtinėmis aplinkybėmis	0	7.556.112	241.148	0	7.797.260
8.	Dabartinis įsipareigojimų kontraktas	0	79.454.139	2.535.725	0	81.989.864
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė						

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
 uždarymui naudojimas“
 6 priedas

14 lentelė. ERPB sumų apyvartos, tūkst. eurų

Eil. Nr.	Data	Likutis metų pradžioje	Donorų įnašai	ERPB pervesta į TIENRF	Išmokos projektams finansuoti	ERPB administravimo mokestis	Valiutų skitumas (+/-)	Likutis metų pabaigoje	Likučio metų pradžai ir ERPB pervedimo į TIENRF santykis
1.	2001 m.	0	145.793	339		1.065	-125	144.942	0,23
2.	2002 m.	144.942	1.666	443	3.639	459	-11	142.942	0,31
3.	2003 m.	142.942	63.167	2.067	7.338	528	-53	200.257	1,45
4.	2004 m.	200.257	123.667	3.712	23.300	520	+8	303.824	1,85
5.	2005 m.	303.824	88.167	4.419	66.300	536	-192	329.382	1,45
6.	2006 m.	329.382	90.000	6.196	45.714	564	+24	379.324	1,88
7.	2007 m.	379.324	76.200	12.598	65.838	688	-19	401.577	3,32
8.	2008 m.	401.577	52.200	14.415	37.871	660	-86	429.575	3,59
	Iš viso		640.860	44.189*	250.000	5.020	-454		

*2009-04-30 – 47,153
 Šaltinis – LR Energetikos ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
 uždarymui naudojimas“
 7 priedas

15 lentelė. Galimos gautinų palūkanų sumos B1.

Mokėjimo laikotarpis	Mėnesių skaičius	Skirtumas tarp B1 rangovui iš anksto sumokėtos sumos ir visų projektavimo darbų sumos mln. eurų	ERPB į TIENRF pervedė uždirbtas palūkanas	Mėnesio palūkanų normos vidutinis proc.	Mėnesio palūkanų normos ir mėnesių sandauga	Gautina suma mln. eurų	Gautina suma mln. Lt
1	2	3	4	5	6	7	8
2005-04-01 2005-12-31	9	8,47	1,45	0,12	1,09	0,09	0,32
2006-01-01 2006-11-06	10	8,47	1,88	0,16	1,57	0,13	0,46
2006-11-07 2006-12-31	2	18,36	1,88	0,16	0,31	0,06	0,20
2007-01-01 2007-12-31	12	18,36	3,32	0,28	3,32	0,61	2,10
2008-02-01 2008-12-31	12	18,36	3,59	0,30	3,59	0,66	2,28
Iš viso						1,55	5,36
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė							

16 lentelė. Galimos gautinų palūkanų sumos dėl per didelio išankstinio apmokėjimo rangovui už B2/3/4 projekto įgyvendinimą

Išankstinio mokėjimo data	Mėnesių skaičius	Skirtumas tarp iš anksto sumokėtų sumų rangovui ir visų projektavimo darbų sumos		Metinis ERPB sumokėtų lėšų į TIENR procentas	Mėnesio ERPB sumokėtų lėšų į TIENR procentas	Gautinos sumos	Gautinos sumos	Pastabos
		mln. eurų	mln. Lt			mln. EUR	mln. Lt	
1	2	3	4	5	6	7(=2x3x7)	8(=2x4x7)	9
2005-12-19		-5,44	-18,79					
2007-10-10	2	3,29	11,34	3,32	0,28	0,02	0,06	išankstinio apmokėjimo suma viršija visų projektavimo darbų sumą
2007-12-10	9	6,57	22,67	3,32	0,28	0,16	0,56	
2007-12-10	9	15,3	52,8	3,32	0,28	0,38	1,31	
2008-09-16	4	18,58	64,13	3,59	0,30	0,22	0,77	
2008-09-16	4	27,31	94,26	3,59	0,30	0,33	1,13	
Iš viso						1,11	3,84	
Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė								

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
8 priedas

17 lentelė. Projekto B1 Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla TP ir PSAA derinimas (pateikta 2006-09-04)

IAE pateiktų pastabų į rangovo parengtus TP ir PSAA data		Pastabų reikšmingumo* pagal techninį projektą (TP) kiekis			Pastabų reikšmingumo* pagal preliminarią saugos analizės ataskaitą (PSAA) kiekis			Viso pastabų skaičius	Rangovo atsakymo į IAE pateiktas pastabas data		Atsakymo užtęsimo trukmė (dienomis)	
Planas	Faktas	1	2	3	1	2	3		Planas	Faktas	Rangovas	IAE
2006-10-19	2006-10-19	534	635	81	240	328	77	1895	2006-11-16	2006-12-19	297	0
2007-02-02	2007-02-02	315	276	55	109	97	36	888	2007-03-02	2007-04-26	33	0
2007-06-10	2007-06-08	108	136	47	29	49	26	395	2007-07-06	2007-09-13	55	-2
2007-10-28	2007-10-26	14	38	18	13	5	5	93	2007-11-09	2007-12-05	69	-2
2008-01-19	2008-01-10	Suderinta									26	-9
	Iš viso	971	1085	201	391	479	144	3271			183	-13

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

18 lentelė. Projekto B3/4 Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginiai ir saugyklos TP ir PSAA derinimas (pateikta 2006-12-20)

IAE pateiktų pastabų į rangovo parengtus TP ir PSAA data		Pastabų reikšmingumo* pagal techninį projektą (TP) kiekis			Pastabų reikšmingumas* pagal preliminarią saugos analizės ataskaitą (PSAA) kiekis			Viso pastabų skaičius	Rangovo atsakymo į IAE pateiktas pastabas data		Atsakymo užtęsimo trukmė (dienomis)	
Planas	Faktas	1	2	3	1	2	3		Planas	Faktas	Rangovas	IAE
2007-02-03	2007-02-03	768	791	35	129	258	25	2006	2007-04-06	2007-05-08	385	0
2007-06-22	2007-07-06	39	489	63	11	52	5	659	2007-08-03	2007-08-31	32	14
2007-10-15	2008-01-15	Suderinta									28	92
	Iš viso	807	1280	98	140	310	30	2665			479	106

Šaltinis – VĮ Ignalinos atominė elektrinė

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
9 priedas

19 lentelė. Lietuvos valstybės institucijų, dalyvavusių derinant projektus ir atliekant ekspertizės, sąrašas

Eil. Nr.	Pagal STR 1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“ Lietuvos institucijos, kurios atlieka specialiąją ekspertizę	Pagal Branduolinės energijos įstatymo 30 str., Lietuvos institucijos, su kuriomis derinami projektai
1.	Ūkio ministerija (atlieka technologinę ir energetinę)	Ūkio ministerija
2.	VATESI (atlieka technologinę ir branduolinės saugos)	VATESI
3.	Aplinkos ministerija (atlieka aplinkos apsaugos ir architektūrinę statybines)	Aplinkos ministerija
4.	Krašto apsaugos ministerija (atlieka krašto apsaugos ir civilinės saugos)	Krašto apsaugos ministerija
5.	Sveikatos apsaugos ministerija (atlieka sveikatos saugos (higienos))	Sveikatos apsaugos ministerija
6.	Valstybės saugumo departamentas (atlieka objekto apsaugos)	Valstybės saugumo departamentas
7.	Vidaus reikalų ministerija (atlieka objekto apsaugos)	Vidaus reikalų ministerija
8.	Valstybinė darbo inspekcija prie SADM (atlieka darbų saugos)	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
9.	Techninės priežiūros tarnyba prie SADM (atlieka potencialiai pavojingų įrenginių saugos)	Savivaldybė
10.	Priešgaisrinės apsaugos departamentas prie VRM (atlieka gaisrinės saugos)	
11.	Valstybinė geologijos tarnyba prie AM (atlieka geologinę ir hidrogeologinę)	
	Derinimo terminas nenustatytas	Derinimo terminas 2 mėnesiai

Reikalingų dokumentų sąrašas teikiant TP ir PSAA Lietuvos institucijoms

	Nėra išvardyta	<p>Branduolinės energetikos objekto statytojas (užsakovas) kartu su prašymu suderinti projektą pateikia valstybės institucijoms ir savivaldybėms šiuos dokumentus (jų kopijas):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. LR Vyriausybės sprendimą projektuoti ar rekonstruoti branduolinės energetikos objektą, priimtą vadovaujantis LR branduolinės energijos įstatymo 29 straipsniu; 2. VATESI išduotas licencijas projektuoti naują ar rekonstruojamą branduolinės energetikos objektą; 3. privalomuosius projekto rengimo dokumentus: teritorijų planavimo dokumentus; nuosavybės teisę ar kitokias teises į žemę (statybos sklypą) patvirtinančius dokumentus; projektinius pasiūlymus (jeigu jie buvo rengiami); branduolinės energetikos objekto projektavimo sąlygų sąvadą; projektavimo užduotį; rekonstruojamo branduolinės energetikos objekto ir statybos sklypo statybinių tyrinėjimų dokumentus; 4. AM sprendimą, kad poveikio aplinkai požiūriu leistina planuojama branduolinės energetikos objekto ūkinė veikla jo statybai pasirinktoje vietoje; 5. Branduolinės energetikos objekto techninį projektą su valstybinės kompleksinės ekspertizės, atliktos vadovaujantis LR branduolinės energijos įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatomis, teigiamomis išvadomis.
--	----------------	--

Šaltinis – VĮ Teisinės Informacijos Centras

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
10 priedas

20 lentelė. Projektų B1 ir B3/4 TP ir PSAA atliktų specialiųjų ekspertizių ir derinimo laikotarpio analizės rezultatai iki 2009 m. liepos 1 d.

Eil. Nr.	Lietuvos valstybės institucijos	Projekto siuntimo data	Pastabų pateikimo iš valstybės institucijų data	Pastabų skaičius	Atsakymo į projektą laikotarpis (mėn.)	Galutinė suderinimo data	Derinimo laikotarpis (mėn.).
B1 Laikinoji panaudoto branduolinio kuro saugykla							
1.	VATESI	2007-12-07	2008-05-08	580	6	2009-04-16	16
2.	Radiacinės saugos centras prie SAM	2007-12-07	2008-01-30	18	1,5	2008-08-21	9
3.	Sveikatos apsaugos ministerija	2007-12-07	2008-02-07; 2008-04-03	6;71	2	2008-08-28	9
4.	Aplinkos ministerija	2007-12-07	–	–	–	nesuderinta	–
5.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2007-12-07	2008-01-08	–	1	2009-04-02	16
6.	Valstybės darbo inspekcija prie SADM	2007-12-07	2008-03-15	5	3	2009-04-09	16
7.	Valstybinės saugumo departamentas	2007-12-07	Persiuntė į VATESI 2008-02-21	–	2,5	2008-07-23	8
8.	Krašto apsaugos ministerija	2007-12-07	2008-01-16	–	1	2008-01-16	1
9.	Lietuvos geologijos tarnyba prie AM	2007-12-07	2008-01-16	4	1	2008-10-17	10
10.	Technikos priežiūros tarnyba prie SADM	2007-12-07	2008-01-21; 2008-04-17	3	1,5	2009-04-02	16
11.	Ūkio ministerija	2007-12-07	2008-06-04	–	6	2008-07-31	8
12.	Vidaus reikalų ministerija	2007-12-07	2008-02-07	–	2	2009-06-17	18
13.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM	2007-12-07	2008-02-04	14	2	2008-08-29	9
14.	Visagino miesto savivaldybė	2007-12-07	2007-12-20	–	13 dienų	nesuderinta	–
B3/4 Kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir saugojimo kompleksas							
1.	VATESI	2007-10-04	2008-02-05	302	4	2008-11-29	14
2.	Radiacinės saugos centras prie SAM	2007-10-04	2007-12-04	65	2	2008-08-21	10
3.	Sveikatos apsaugos ministerija	2007-10-04	2007-12-04	10	2	2008-03-19	5
4.	Aplinkos ministerija	2007-10-04	2007-11-12	4	1	2009-06-11	20
5.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2007-11-19	–	–	–	2007-12-15	1
6.	Valstybės darbo inspekcija prie SADM	2007-10-04	2008-02-05	4	4	2009-02-26	16
7.	Valstybinės saugumo departamentas	2007-10-04	Persiuntė į VATESI 2008-02-21	–	4,5	2008-08-07	10
8.	Krašto apsaugos ministerija	2007-10-04	–	–	–	2008-02-22	4
9.	Lietuvos geologijos tarnyba prie AM	2007-10-04	2007-12-03	6	2	2008-09-19	11
10.	Technikos priežiūros tarnyba prie SADM	2007-10-04	2007-12-13	3	2	2008-03-26	5
11.	Ūkio ministerija	2007-10-04	2008-02-06	9	4	2008-08-07	10
12.	Vidaus reikalų ministerija	2007-10-04	–	–	–	2007-10-22	18
13.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM	2007-10-04	2007-12-29	3	3	2008-05-16	7
14.	Visagino miesto savivaldybė	2007-11-05	2007-11-14	1	9 dienos	nesuderinta	–
Šaltinis - VĮ Ignalinos atominė elektrinė							

Valstybinio audito ataskaitos
„Lėšų Ignalinos atominės elektrinės
uždarymui naudojimas“
11 priedas

21 lentelė. Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Vykdamas Bendrosios sutarties „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ 5 str. nuostatas, siekti, kad būtų įsteigtas Jungtinis komitetas.	LR Vyriausybė		
2.	Suteikti įgaliojimus nepriklausomam subjektui vykdyti IAE įgyvendinamų projektų stebėseną ir valdymą bei užtikrinti IAE eksploatavimo nutraukimo kontrolę. Už šios veiklos vykdymą subjektas turėtų tiesiogiai atsiskaityti Lietuvos valstybės institucijoms.			
3.	Paspartinti Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, kuriame numatyta supaprastinti ekspertizės ir derinimo procedūras, derinimą ir šio projekto teikimą Lietuvos Respublikos Seimui.			
4.	Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Branduolinės energijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, inicijuoti nutarimo „Dėl branduolinės energetikos objekto statybos ar rekonstravimo projekto derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, siekiant pagreitinoti derinimo procesą su Lietuvos valstybės institucijomis.			
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:				

(Pareigų pavadinimas)	(Vardas ir pavardė)
(Kontaktinė informacija)	

Plano sudarymo paaiškinimas:

- ▶ 1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada;
- ▶ 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą

22 lentelė. Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Atsižvelgiant į tai, kad Bendroji sutartis „Dėl tarptautinio Ignalinos eksploatavimo nutraukimo rėmimo fondo veiklos Lietuvoje“ reglamentavo Lietuvos ir ERPB santykius iki Lietuvos įstojimo į ES, inicijuoti konsultacijas su EK dėl tolimesnio Bendrosios sutarties galiojimo ar sąlygų keitimo.	Energetikos ministerija		
2.	Derantis su EK siekti, kad finansinė parama Lietuvai būtų teikiama iki visiško Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo ir kad Lietuva galėtų aktyviau dalyvauti projektų įgyvendinimui skirtų lėšų panaudojimo procese.			
3.	Įpareigoti valstybės įmonę Ignalinos atominė elektrinė parengti 2014–2020 m. laikotarpio Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo finansavimo modelį, paskaičiuoti atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo ir jos išlaikymo sąnaudas ir pateikti jas Energetikos ministerijai iki derybų su EK pradžios.			
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais				

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
terminais: (Pareigų pavadinimas) (Vardas ir pavardė) (Kontaktinė informacija)				

Plano sudarymo paaiškinimas:

- ▶ 1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada;
- ▶ 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą.